

NAZMI ÖNER

BALTİK
ÜLKELERİNDE GEZİ

(Türk edebiyatı GEZİ)

Kapak : Nazmi Öner
Yazan ve yayına hazırlayan : Nazmi Öner
Yazarla irtibat Tel : 0544 665 09 09
e-mail : onernazmi15@gmail.com
Yayına hazırlandığı tarih : Aralık 2016

ISBN:978-605-66505-6-7

Bu kitabın tüm telif ve yayın hakları 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu gereğince yazarına aittir.

Arama motorlarına “Nazmi Öner” yazıp tıklayarak yazarın kitaplarına ulaşabilirsiniz.

NAZMİ ÖNER 1946 yılında Burdur'un Bucak İlçesine bağlı Seydiköy'de doğdu. Seydiköy İlkokulu ve Isparta Gönen İlköğretmen Okulunu bitirdikten sonra, 1964

yılında Erzurum Karayazı'ya bağlı Yücelik (Zorova) Köyü İlkokulunda öğretmenliğe başladı. Sonra Buca Eğitim Enstitüsü Sosyal Bilgiler ve Anadolu Üniversitesi Tarih Öğretmenliği bölümlerini bitirdi. Erzurum'dan sonra öğretmenlik hayatı: Afyon, Burdur, Giresun, Konya ve Antalya'da, İlkokul Öğretmeni, Sosyal Bilgiler Öğretmeni, Tarih ve Dershane Öğretmeni olarak otuz beş yıl devam etti. Burdur Cumhuriyet lisesinden emekli olduktan sonra altı sene de Çıralıda bulunan,

kendisine ait Likya Pansiyonu çalıştırdı ve dünyanın değişik bölgelerine geziler yaparak bunları yazdı. **YAZARIN YAYINLANMIŞ ESERLERİ:**

Yalnızlık, Gece ve Karlar (Şiir) /**Dünya Yaşanası Bir Yer Değil** (Şiir) /**Kürt Açılıminin Kapanımı** (Araştırma-Politika)/**Kültüre Eleştirel Bakış** (Toplumsal eleştiri)/**Amsterdam Şiir Gibi Şehir** (Şiir) / **Seydiköy** (Köy araştırması) /**AB Arifesinde Çevre Sorunlarımız** (Makale, araştırma) /**Tarihin Tanımı** (Tarih)/ **Sagalassos** (Tarih) /**Gazete** (Tarih) /**Kırk Yaşında Kadın** (Şiir) /**Sanatta Evrensellik** (Deneme) /**Baltık Ülkelerinde Gezi** (e-kitap Gezi) /**Kıbrıs'ta Tarih ve Doğa** (Gezi) /**Türkistan Gezisi** (e-kitap Gezi) /**İran'da Gezmek** (e- kitap Gezi) /**Kafkas Ülkeleri** (e-kitap Gezi) /**İlköğretmen okullarında bir zamanlar** (Eğitim) /**Tebriz** (e-kitap Gezi) /**Hemedan** (e-kitap Gezi) /**İsfahan** (e-kitap Gezi) /**Şiraz** (e-kitap Gezi) /**M. Kemal ile Çanakkale'den Ankara'ya** (Tarih) /**En Büyük Tehdit Milliyetçilik** (Araştırma) /**Laiklik, Şeriat ve Türban Tartışmaları** (Tarih) /**Çocuk Kitapları:** Su Damlasından Buluta (Gezi) /Pergeli Bulutlar Toroslarda (Gezi) /Termessos'lu Gençlerin Onur Mücadelesi (Gezi) /Kasaphane Kedileri (Çocuk romanı)

Evli ve iki çocuk babası olan Nazmi Öner TSB (Türkiye Sanatçılar Birliği); Ansan (Antalya Sanatçılar Derneği); Anşoyad (Antalya Şair, Ozan, Yazar ve Ressamlar Derneği), Disk Emeklisen ve YKKED (Yeni Kuşak Köy Enstitülüler Derneği) üyesi olup Antalya'da yaşamaktadır.

İÇİNDEKİLER

05	Varşova ve Polonya
30	Varşova Minsk arası yol
36	Minsk
60	Vilnius
73	Riga ve Letonya
88	Riga Tallin arasında kırsal
93	Estonya ve Tallin
108	Helsinki ve Finlandiya
122	Baltic Queen Gemisi
134	Riga'dan Düsseldorf'a
142	Hamburg, Kopenhag ve Malmö gezisi
147	Kopenhag(Kopenhavn)
157	Hostels oteller
164	Kopenhag'da üçüncü gün
172	Malmö
180	Hamburg

WARŞOVA VE POLONYA

Doğu Avrupa ve Baltık ülkeleri gezimin ilk durağı olan Varşova'ya Köln'den başlayan ve 20 saat süren bir yolculuktan sonra geldim. Polonya'nın başkenti olan Varşova 1.700.000 nüfusuyla aynı zamanda ülkenin en büyük kenti. Vistül Nehri kenarında kurulan kent, denizden 360 km içerde olmasına karşın nehir kenarında yüksekliği sadece 100 metredir.

Polonya Haritası

Bugün Polonya olarak bilinen ve Lehlerin oturduğu ülke tarihte Lehistan olarak geçmektedir. Lehistan Litvanya ile birleşik bir devlet olarak 18. Yüzyılın ikinci yarısına dek Avrupa'nın önemli devletlerinden birisi olup 1683 tarihindeki 2. Viyana kuşatmasının kaldırılmasındaki rolüyle de bilinmektedir.

Slav kökenli kavimlerin anavatanı kabul edilen Polonya, 312 bin kilometrelik alanı ve 38 milyon nüfusuyla Avrupa'nın önemli bir ülkesidir. Diğer önemli bir özelliği de Proteston ve Ortodoks bir coğrafyada koyu Katolik bir inanca sahip olmalarıdır. Polonya halkın %90'nı Katolik olduğunu ve %80'ni düzenli olarak kiliseye gittiğini belirtmektedir.

Berlin'den Varşova'ya çıkış

Parlamento salonunda haç işaretinin bulunması ve anayasada Katolikliğe atıfta bulunulması, neredeyse Katolikliği resmi din haline getirmektedir. Bu yüzden Polonya'da Kilisenin, devlet ve siyaset üzerinde önemli bir etkinliği olup kiliseye karşı bir politikanın başarı şansı yok gibidir. Ama buna rağmen Polonya bir şeriat devleti değildir. Demokrasisiyle, temel hak ve hürriyetleriyle Avrupa standartlarında bir devlettir.

Polonya Tarihinin, Kral 1. Mieszko'nun 966 yılında Hristiyanlığı kabul ederek Piast hanedanını kurmasıyla başladığı kabul edilmektedir. Bu krallık, Moğol istilalarına dek gelişerek devam etti. Fakat 13. Yüzyılda Moğol saldırıları ve 14. Yüzyılda Töton Şövalyelerinin saldırılarıyla zayıfladı.

Doğu Almanya kırsalından

Bu yüzden 14. Yüzyıl sonlarında Hristiyanlığı kabul eden Litvanya Grandükü Jagiello, Polonya Prensesi ile evlenerek her iki ülkenin hükümdarı oldu. Bu şekilde uzunca bir süre iki devletli bir birlik olarak devam ederken 1569'da Litvanya ile birleşti. Bu birlik 1795'de Rusya, Prusya ve Avusturya arasında paylaşılarak ortadan kaldırılmalarına dek devam etti.

Polonya Krallığının her zaman için demokratik sayılabilecek geleneklere sahip bir parlamentosu olmuştur. Hatta 1789 Fransız ihtilalından sonra, Polonya parlamentosu buna benzer kararlar aldığı için ihtilal karşıtı despot krallıklar tarafından ortadan kaldırılmıştır. Polonya 1. Dünya savaşı sonrası imzalanan Versay Anlaşmasıyla yeniden bağımsız bir devlet oldu.

Fakat 2. Dünya Savaşında, Almanya ve Rusya'nın iki taraftan saldırı ve işgaline uğrayan Polonya, savaşta en fazla yıkıma uğrayan ülke olmuş, Almanlar en meşhur Nazi Kamplarını burada kurmuş ve bu kamplarda 2.5 milyondan fazla insan öldürülmüştür.

1945 yılında Rusya işgali altındayken, Polonya Halk Cumhuriyeti kurulmuş ve ülke Sovyetler birliğinin bir parçası haline gelmiştir. Nihayet Sovyetlerin dağılması üzerine 1990'da yeniden bağımsız Polonya Cumhuriyeti kurularak, bir zamanlar Nato karşıtı Varşova paktının merkezi iken, şimdi Nato ve AB üyesi bir devlet haline gelmiştir.

Polonya bilim, kültür ve sanat alanında Avrupa'daki gelişmelere ayak uydurmuş ve önemli gelişmeler kaydetmiştir. Örneğin Güneş merkezli evren kuramını ortaya atan Kopernik ve büyük bir besteci ve piyanist olan Fredric Chopin (Şopen) bunların başlıcalarıdır.

Ayrıca sanatın her alanıyla özellikle edebiyat alanında çok sayıda büyük yazarlar yetiştiren Polonya'da Henryk Sienkiewicz,

Wladyslaw Reymont, Czeslaw Mijosz ve Wislava Szymborska Nobel edebiyat ödölünü kazanmıştır.

İklim olarak Polonya 49-55 derece kuzey enlemleri arasında bulunduğu için kışları kar yağışlı soğuk, yazları serin ve yağmurlu geçen bir iklime sahiptir. Güney sınırlarındaki dağlar hariç ülke ortalama yüksekliğı 300 metreyi geçmeyen büyük ovalardan oluşmaktadır.

Polonya ovaları

Berlin'den Varşova'ya 500 kilometreden fazla geçtiğim yollarda da önemli bir engebe göremedim. Bazen hafif dalgalı fakat çoğı zaman düz alanlarda yol aldık. Ve saat 19.00'a doğıru otobüsümüz Varşova'ya geldi.

Varşova’da otobüsten indiğim yer otele üç kilometreydi. Gezerek giderim diye düşünmüştüm ama sorduğum insanlar adresi tarif edemedi ya da ben anlayamadım. Bu yüzden taksiyle gittim. Taksimetre 16 złato yazdı. Aslında bu 4 Eurodan azdı, ama taksici 5 Euro aldı.

Otele giden orman yolunun girişi

Fakat otelin yerini gördükten sonra, iyi ki taksiyle gelmişim dedim. Çünkü otel ormanın içinde bir yerlerde olup buraya toplu taşıma araçları girmiyordu. Muhtemelen Sovyetler döneminden kalma üç katlı çok büyük bir binaydı. Dış duvarında kocaman bir haç işareti ve odalarda da dinsel motifler vardı. Fakat eski binaya rağmen, güzel bir bakım ve düzenleme yapılarak, bir otel odasında bulunması gereken her şey yerli yerine konulmuştu.

Otele yerleşince hemen dışarı çıktım. İlk toplu taşıma durağı ormanda 1200 metre kadar yürüdükten sonra çıkılan caddedeydi. Bu duraktan biletsiz olarak 17 nolu tramvaya bindim. Çünkü AB üyesi olsa da Polonya’da Euro geçmiyordu. İlk fırsatta para bozdurmam gerekiyordu, ama döviz büroları kapanmıştı.

Varşova Üniversitesinin girişi

Bu tramvayda her hangi bir bilet kontrolüne rastlamadan 15-20 durak kadar gittikten sonra Centrum yazan durakta indim. Burası şehrin merkeziydi. Alibaba Kebap, yazan bir restoran görünce oraya gidip işletmecisiyle tanıştım. Gezilecek yerler konusunda bilgi verdi. Tren istasyonundaki döviz bürolarının sürekli açık olduğunu ve parayı orada bozdurabileceğimi söyledi.

İstasyon Alibaba Kebap'ın çapraz karşısında kümelenen yüksek oteller ve bilimler Akademisinin bulunduğu bölgedeydi. Ben karşıya geçmeden bu tarafta eski kente doğru uzanan kapalı bir yola girdim. Artık karanlık da çıkmış; kafe, restoran ve barlarla diğer iş yerleri ışıklarını yakmıştı. şehrin şu saatte en kalabalık cadde ve sokakları bu trafiğe kapalı olan; bar, pavyon ve restoranların bulunduğu sokaklardı. Buradan eski şehrin sokaklarına dek gidip geldim. Çok canlı bir gece hayatı vardı.

Kraliyet Sarayının karşısındaki kilise

Burası eski kentin yeni bölümleri olup eskisinden çok farkı yoktu. Çünkü eskisi Ortaçağ ise yenisi de Yeniçağ sonları ya da Yakınçağ başlarıydı. Yani buralar da tarihi yapıların yer aldığı tarihi bir bölgeydi. Ama saat 22.00'yi geçmişti.

Otele dönmek için ana caddede Alibaba restoranının yanındaki tramvay durağına gittim. 17 numaraya binerek ormanın başındaki durağa geldim. Yol ormanın içinde kaybolurken, ormanın içine ışık sızıyor ve çıt çıkmıyordu. Hani ormandan birisi çıkıp kesse kimsenin ruhu duymayacaktı.

Otele vardığımda saat 23.00'ü geçiyordu. Duş alıp cihazları şarja takıp yatıncaya kadar saat 24'ü geçmişti. Sabah, eski kenti ve akşam gezdiğim yerleri gündüz gözüyle tekrar gezecektim. Ama önce yarından sonra gideceğim otobüsün kalkacağı yeri bulacaktım.

Vistül Nebri

Ertesi gün kahvaltıdan sonra bir saat kadar çalıştıktan sonra ormanı yürüyerek tramvay istasyonuna vardım. Yarın gidecek olduğum Minsk otobüsünün kalkacağı yeri bulmam gerekiyordu.

Otelci 5 durak sonra Park Kaskada durağında in, 186 nolu otobüse bin demişti. Tramvaydan beş durak sonra indim. Alt geçitte 186'yı beklemeye başladım. Otobüs geldi, bindim bir durak sonra şoför ters yöne gitmem gerektiğini söyledi. İnip karşı yöne geçtim.

186 ile 15-20 durak gittikten sonra busbahnhofa (otogara) vardım. Süreyi ölçmek için aynı otobüsle Park Kaskada durağına geri döndüm. Biletim 24 saatlik olduğu için metro, otobüs tramvay hepsine parasız biniyordum.

Vistül Nehrinin üstündeki köprüden, şehrin gökdelenler tarafı

Buradan 6 nolu tramvaya binerek rastgele yol almaya başladım. Belki on durak kadar gittikten sonra güzel bir kilise ve eski yapıların bulunduğu bir yerde indim. Burada gezip tekrar binerim diye düşünüyordum. İndiğim durağa baktım, DW. Wilenski yazıyordu.

Buradan bir tarafı ormanlık, bir tarafında eski yapılar ve çok yüksek bir kilise bulunan ana caddeye saptım. Ormanın içi büyük bir park gibiydi. Biraz ilerisinde de hayvanat bahçesi ve onun karşısında da yüksek bir kilise vardı.

Ormanda hayvanat bahçesinin girişi

Kilise ve çevresinin çekimlerini yaptım. Hayvanat bahçesinin ormanın içinde çok güzel bir girişi vardı. Ayrıca hayvan türleri ve sayıları açısından çok zengin olduğunu da okumuştum. Fakat girip gezecek kadar fazla zamanım yoktu.

Biraz daha ilerleyince Vistül Nehri üzerindeki köprüye geldim. Ben buraya bilerek değil rastgele gelmiştim ama doğrusu şehrin en güzel görüntüleri bu köprünün başındaydı. Nehrin karşı yakasında eski

kentin sarayları, kiliseleri ve uzakta onların arkasında gökdelenler... Sanıyorum bu şehrin en güzel silueti buradan yakalanabilirdi.

Vistül de muhteşemdi. Sağda bir ada ve biraz ilerisinde nehir plajı, solda liman ve gemiler.

Kale ve Kraliyet sarayının nehir tarafı

Köprünün üstünden nehri ve karşımda muhteşem bir tablo gibi duran eski sarayı, solundaki kiliseyi çektim. Sonra ilerleyerek muhteşem bir kale gibi nehrin kıyısından yükselen sarayın önüne gelerek oradaki parklardan saray ve çevresinin fotoğrafını çektim.

Sonra da kale ile kilise arasındaki yoldan yukarıdaki Kale Meydanına asansörle çıktım. Meydan ziyaretçilerle doluydu. Buradan nehir tarafı yüksekten daha güzel görünüyor, eski kentin pek çok sokağı bu meydana çıkıyordu.

Meydanın ortasında yüksek bir kaide üzerinde denizkızı heykeli vardı. Bu heykelin arkasında kral sarayı ve sarayın meydan tarafında sokaklar. Ana yol tarafında karşısında ise büyük ve tarihi bir kilise vardı.

Kale Meydanında Kraliyet Sarayı ve denizkızı heykeli

Önce kalenin meydan tarafından sarayın avlusuna girdim. Sarayın içine giriş ücretliydi. Vaktimi müze gezerek geçirirsem şehri gezmeye vaktim kalmayacağı için girmedim.

Dışarı çıkıp kalenin çevresindeki dar sokaklara girip çıktım. Yollar ve kaldırımlar, taş döşeli, yapılar çağının özelliklerine uygundu. Hepsi de kopya belki de ama aslına uygun olarak yapıldığı için Ortaçağı eksiksiz yaşıtıyor diyebilirim.

Sokakların çıktığı meydanlardan birisinde Pazar

Sokak aralarında küçük meydanlar ve buralarda açıkta satış yapan insanlar, işyerleri hepsi de Ortaçağla bütünleşmiş ve kenti gezen turistler beyninde Ortaçağı yaşıyor gibiydi. Sarayın karşısındaki kilisenin terasından etrafı seyretmek olanaklı, fakat asansör olmadığı için merdivenlerden çıkmayı göze alamadım.

Kral sarayının ön tarafına geçtim. Sarayın çok güzel ve yüksekte kaldığı için Vistül Nehri ve karşısına hakim bir seyir yeri oluşturduğunu fark ettim. Nehrin Saray tarafında ana cadde çoğu yerde Nehre sıfır geçerken karşı kıyıda yeşil bir kuşak vardı.

Nehir kıyısından başlayan bu kuşak ilerde hayvanat bahçesiyle birleşen ormanın da bir parçasıydı. Kıyıdaki nehir plajları bu orman parkına sokulan kumsallar olarak görünüyordu.

Eski kentin sokaklarında

Varşova'nın eski kenti 13. Yüzyılda kurulmuş. Fakat kentin 2. Dünya Savaşında %80'ni yıkılmış. 1944 Ağustosunda Almanlara karşı direnişe geçen Varşovalılar, üstün Alman silahları karşısında 63 gün dayanabilmişler. Bu direniş sırasında şehir yerle bir olurken 120 bin ölü ve yüz binlerce yaralı vermişler.

Fakat şehrin 1950'lerden başlayarak onarılması ve daha sonraki süreçlerde gelişmesiyle şehir bugünkü haline gelmiş. Şehrin en önemli turistik alanı, eski şehir bölgesi olup burası savaştan sonra aslına uygun biçimde yeniden yapılmış ve bugün Unesco Dünya Kültür Mirası listesine alınmış.

Eski kent sokaklarında turistler

Saray çevresindeki eski kenti gezdikten sonra, meydanın kiliseden tarafına giden cadde boyunca ilerledim. Bu caddenin iki tarafı da görkemli binalar ve kiliselerle doluydu diyebilirim. Binaların üzerindeki heykellerden ayrı olarak, bahçelerinde, girişlerinde büyük heykeller vardı.

Caddede biraz daha ilerleyince, güzel ve tarihi bir bina girişinde Varşova Üniversitesi levhasını görünce, girip içinde biraz dolaştım. İçerideki binalar da tarihi yapılar ve ağaçlı çiçekli yollarıyla park gibiydi.

1816 yılında açılan ve Polonya'nın en iyi üniversitesi seçilen Varşova Üniversitesinde eğitim gören dünya çapında ünlüler olduğu

gibi 'Türkiye'den giderek burada eğitim gören öğrenciler de bulunmaktadır.

Cadde üzerindeki tarihi yapı ve heykellerden birisi.

Yine bu yol üzerindeki küçük bir meydanda Güneş merkezli evren sistemini kanıtlayan Kopernik'in de büyük bir heykeli var. Rönesans'ın en büyük matematikçilerinden birisi olan Nikolay Kopernik (1473-1543) Güneş merkezli evren modelini formülleştiren bir astronom, tıp ve hukuk bilgini çok yönlü bir bilim adamıdır. Lehçeden başka Almanca, Latince ve Yunancaya da hakim olan Kopernik hayatını bilimsel çalışmalarına adanmış bir filozoftur denilebilir.

Copernic (Kopernik) heykeli

Kopernik heykelinin önünde fotoğraf çektirdikten sonra caddeye devam ettim. Köşedeki binada caddenin adı Nowy Swiat olarak yazıyordu. Bu caddeyi sonuna kadar gitmeye karar verdim. Cadde üzerinde bir Türk dönerciyle karşılaştınca, açlığım aklıma geldi.

Sabah otelde dolu bir kahvaltı tabağı geldi. Salamlar, sosisler ve daha benim bilmediğim benzeri et ürünleriyle doluydu. Ama maalesef ben bunların hiç birisini yiyemem. Tabağın bir kenarında da iki dilim domates vardı. Çay ve iki dilim domatesle iki dilim ekmek yedim. Fakat ekmek ve çay güzeldi. Şimdi saat 16.00 olmuş, ben sabah 08.00'de yediğim iki dilim ekmekle duruyorum.

Cadde üzerinde bir meydan

Hemen restorana daldım. Çalışan Leh kızlar Türkçe bilmiyordu. Fakat restoran sahibini çağırdılar. “Türk müsünüz” dedim. Çünkü eski Sovyet cumhuriyetlerinde bu işleri yapanlar genellikle Azeri, Özbek veya Tacik de olabiliyordu. Dönerci “Kürdüm” dedi.

“Önemli değil, aynı ülkedeniz. Türkiye’nin neresindensin” dedim; “Erzurum” dedi. “Erzurum’un neresindensin” dedim; “Karayazı’dan” dedi. “Karayazının hangi köyündensin” deyince şaşırdı... “Sen Karayazı’yı bilirsen” dedi. “Yarım asır öncesini bilirim. 52 sene önce ilk görev yerim Karayazı’nın Zorova köyüydü” dedim.

Yolda ilerlerken önüme çıkan meydan ve büyük park

Doğrusu ben de şaşırmıştım. 50 senedir Türkiye’de tek bir Karayazılı görmemişken, Varşova’da bir Karayazılıyla karşılaşmak büyük bir tesadüftü. Döneri yerken biraz Karayazı’dan söz ettik. Fakat 40 yaşlarındaki bu şahıs oradan küçük yaşlarda gelmiş olduğu için Karayazı’yı fazla bilmiyordu.

Restorandan çıkınca da aynı caddede de ileriye devam ettim. Bir süre sonra elçilik binaları gelmeye başladı. Daha sonra da solda büyük bir park ve büyük bir meydana geldim.

Bilimler Akademisi ya da Kültür ve Bilim Sarayı

Aslında bu caddenin Centrumda Bilimler Akademisinin bulunduğu bulvara çıkmasını bekliyordum ama çıkmadı. Onların hizasından daha ileri geçmiş olduğumu anlayarak geri dönüp akşam dolaştığım sokaklardan geçerek merkezdeki büyük bulvara  ıktım.

Bulvarda Alibaba restorana uğradım. Bir neskafe içip biraz dinlendikten sonra karşıda kümelenen gökdelenlerin arasına daldım.

Burada Varşova'nın en yüksek yapısı olan bilimler akademisi, hemen hemen kendi yüksekliğine yakın gökdelenlerin arasında, yüksekliğinden ziyade yapısındaki mimari farklılıklar nedeniyle diğerlerinden ayrılıyor.

Varşova Vakzalı (Türkistan ve Sibiry'a'da olduğu gibi tüm eski Sovyet cumhuriyetlerinde Tren istasyonlarına vakzál deniyor)

Yine bunların arasında kaybolan Varşova Vakzalı (gar)da aslında çok büyük ve görkemli bir yapı. Ama bu gökdelenlerin arasında hiç fark edilmiyor.

Lüks oteller ve büyük AVM'lerin bulunduğu bu bölgeyi de gezdikten sonra, Bilimler Akademisinin terasından Varşova'yı izlemek için buraya geldim.

Akademi yükselen bölümüyle dikkati çekse de aslında tabanı çok geniş bir alana yayılıyor ve buralarda pek çok sinema, tiyatro ve konferans salonları var. Zaten Bilim ve kültür sarayı da deniliyor.

Kuleden Vistül Nehri tarafı

Stalin zamanında Komünizm'in gücünü kanıtlamak amacıyla yapılan binanın 3000 odası olduğunu söylediler. Kültür ve Bilim Sarayı da denilen binanın 30. Katı seyir terasıydı.

Terasa çıkış 20 Zloty idi. Bilet alıp asansör kuyruğuna girdim. Yukarı çıkınca tüm Varşova ayaklarınızın altında kalıyor. Şehir zaten

dümdüz ova olduğu için tüm Varşova'yı görebiliyorsunuz. Burada Varşova'nın dört yönden görüntülerini çektim.

Batı tarafta gökdelenleri, kuzey ve güneyde kentin normal çağdaş yapıları yer alırken, doğuda eski kent ve Vistül Nehri görünüyordu. Ayrıca şehrin içinde büyük orman parklarıyla kenti saran yeşil bir kuşak dikkat çekiyordu.

Kuleden yakın çevre

Yine akşam olmuş ve ben 17 Numaralı Tramvayla 20-25 durak ötedeki orman durağına varıncaya kadar iyice karanlık çökmüştü. Sabahtan akşama dolaşarak çok yorulmuş olmama rağmen, ormanı tedirgin biçimde hızla geçerek otele geldim.

Yarın sabah Minsk otobüsü saat 10.00'daydı; ama en geç 08.00'de otelden çıkmayı planlıyordum. Aslında Orman içinden yürüyerek tramvay durağı 15 dakika, tramvay ile 5 durak 15 dakika, otobüsle otogar 30 dakika olmak üzere toplam bir saatlik yoldu.

Vistül kıyısındaki Kraliyet Sarayının köprüden görünüşü

Fakat otobüs 30 dakikada bir geçtiği için en kötü olasılığı düşünerek onu da ekleyince 90 dakika ediyordu. Ama ben iki saat önceden yola çıktığım halde, sabah trafiğinin yoğun olması nedeniyle Minsk otobüsüne son anda yetişebildim.

VARŞOVA MİNSK ARASI YOL

Varşova otobüs garajında saat 10.00'da başlayan yolculuğum akşam 10.00'da Minsk'te sona erdi. 12 saat yolculuğun bir buçuk saati gümrükte geçti. Polonya gümrüğünde köpek bagajları ve otobüsün içini kokladıktan sonra görevli polis pasaportlarımızı otobüsün içinde damgaladı. 15-20 dakika kadar sürdü.

Polonya kırsalından bir görüntü

Fakat Belarus gümrüğünde köpeklerin kontrolünden sonra birisi gelip kelle saydı, birisi pasaportları toplayıp götürdü. Herkes bagaj vs eşyasını alarak otobüsten indirildi. Pasaportlar onaylanıp geldikten sonra, çantalar valizler, poşetler her şey dökülerek eşyalar didik didik arandı. Otobüse binip gümrükten çıkarken de yine kelle sayısı yapıldıktan sonra gümrükten çıkabildik.

Kısacası aradan o kadar yıl geçmesine karşın Komünizmin hantal bürokratik yapısı aynen devam ediyordu. Çünkü XR cihazı kullanılmıyordu. Dolayısıyla valiz ve çantaların elle aranması bir saatten fazla sürdü.

Polonya kırsalından

Polonya kırsalı Almanya kırsalının devamı gibiydi. Orman ve tarım alanları denk bir uzanış sergilerken tarım alanları genellikle ekili olduğundan doğaya yeşil egemendi. Yerleşimler de orta Avrupa genelinin kırsal yerleşimlerine benziyordu.

Ya tahıl ekimi çok az olduğundan ya da tahılların hasadı tamamlanıp yerine başka bir şey ekilmiş olduğundan olmalı ki, kırsala yeşil hakim. Sarı soluk renkler çok az. Fakat bazı yerlerde, yeni

sürülmüş tarlaların toprak rengi, yeşilin içinde küçük adacıklar şeklinde görünüyordu.

Białystok şehrinden bir görünüm

Burada Polonya'nın Białystok kentine girip yolcu indirip bindirme yapıldı. Bölgesinin başkenti konumundaki 300 bin nüfuslu Białystok aynı zamanda üniversitesiyle de tanınan bir eğitim ve kültür merkeziymiş.

Gümrükten sonra her şey birden değişti diyebilirim. Kırsalda yine orman ve tarım alanları yarı yarıya gibi ama burada çok büyük parçalar halinde. Yüzlerce hatta binlerce dönüm tarlalar ve ormanlar, doğada adalar gibiydi.

Tarlalarda da tahıl tarımının fazlalığı, yani hasadı yapılmış tarlaların sarı anız rengiyle, anız bozma sürümü yapılmış tarlaların toprak rengi, yeşile göre daha fazlaydı.

Belarus kırsalından

Tarlalar çok büyük olduğu için ya binlerce dönüm sürülmüş tarla ya da ekiliyse binlerce dönüm yeşil alan ormanın yeşiline ekleniyordu.

Belarus'un Grodno kentini görünce bizim Türkiye'deki Toki evlerini anımsadım. Şehir ormanın karşısında kuru bir alana devasa binalar halinde kurulmuş.

Neman Nehri kıyısında 1128 yılında bile bir prenslik merkezi olan tarihi Grodno kenti ekonomisi, üniversiteleri ve 350 bini aşan nüfusuyla, Belarus'un önemli kentlerinden biridir.

Grodno'dan bizim Toki binalarını andıran bir görüntü

Grodno'dan sonraki şehir Lida ise yeşillikler içinde ve daha çok bahçeli ev veya villaların egemen olduğu bir şehirdi.

Belarus kırsalında köyler ve köy evlerinin tipleri de Orta Avrupa'da gördüklerimden farklıydı. Küçük ev bahçeleri içinde daha basit ve genelde siyah çatılı evler şeklindeydi.

Sanıyorum ahır samanlık, kümes farklı yapılar halinde olmalı ki, bir bahçede farklı büyüklüklerde ve farklı kalite ve tiplerde birkaç tane yapı bulunuyordu.

Ev bahçelerinde sebze ve meyvelerin çeşitliliği ise her ailenin kendi sebze ve meyve ihtiyaını kendisinin karşılamaya çalıştığını kanıtlar gibiydi.

Belarus'ta bir köy

Lida'dan sonra hava kararmaya başladı. Minsk'e vardığımızda ise şehrin ışıklar içinde muhteşem bir görünüşü vardı. Fakat benim rezervasyon yaptırdığım otel, aslında apart daireleri kiraya veren bir büro imiş ve ben geç kalınca büroyu kapatıp gitmiş. Bu yüzden bu güzelim şehirde, gece yarısı açıkta kaldım.

MİNSK

Varşova’da iki gece kaldıktan sonra Beyaz Rusya diye bildiğimiz Belarus’un başkenti Minsk’e gece saat onda geldim. Şehir merkezinde diye rezervasyon yaptırdığım otelin ofisi merkezde olup şehrin dışında apartlar kiraya veriyormuş ve saat onda büroyu kapatıp gitmiş.

Minsk’ten gece görüntüleri

Ben Minsk’e on birde varabilmişim. Muhatap da bulamadım. Bir taksiye bana merkezde bir otel bulmasını istedim. Saat 12’ye doğru merkezde başka bir otele yerleşebildim.

Belarus Doğu Avrupa'da kuzey-güney ve doğu-batı Avrupa arasında, çok önemli bir geçiş noktası üzerinde bulunmaktadır. Alanı 207 bin kilometrekare, nüfusu 10 milyondur.

Tarihinden de kısaca söz etmek gerekirse, Beyaz Rusların ataları olan Slav asıllı kavimler 6. Yüzyıldan başlayarak bugünkü topraklarına yerleşmeye başladı. Burada yaşayan Fin-ogur kökenli kavimlerle karışıp kaynaşarak Belarus halkını oluşturdular. 988 yılında Bizans İmparatorluğunun görevlendirdiği Kiev Prensi I. Vladimir tarafından Hristiyanlaştırıldılar.

Minsk'te kiliselerin toplu bulunduğu bir meydan

Daha sonra Litvanya yönetimine geçen Belarus, Polonya-Litvanya birliğinin bir parçası oldu. 17. Yüzyılda İsveç Rusya ve Litvanya arasında gelip giden Belarus, 18. Yüzyıl başlarında Büyük

Pedro'nun Paltova Savaşında İsveç'i yenmesinden sonra büyük ölçüde Rusya'ya katıldı. Daha sonra, 1795'te Polonya'yı Avusturya, Prusya ve Rusya aralarında bölüşünce, Belarus tamamen Rusya'nın bir parçası haline geldi.

Minsk'ten bir görünüm

1. Dünya Savaşında Alman işgalini yaşayan Belarus, 1921'de bir Sovyet Cumhuriyeti haline getirildi. İkinci Dünya Savaşında ise Alman işgali tam bir yıkım felaketiyle sonuçlanmış olup sonuçta Almanlar yenilip çekilince tekrar eski Sovyet Cumhuriyeti kimliğine geri döndü.

Fakat 1991'de Sovyetler Birliği dağılınca bağımsızlığını ilan eden Belarus, dağılan Sovyet Cumhuriyetlerinden bazıları ile Bağımsız Devletler Topluluğunu oluşturmuş olup şimdi bu topluluğun merkezi Minsk'te bulunmaktadır.

Minsk’e gece geldiğim için pırıl pırıl ışıklar içindeydi. Bir birine bitişik yüksek binalar sanki bir kalenin surlarıymış da arkasında büyük bir kale varmış gibi hisler uyandırıyordu. Özellikle otogarda indikten sonra Vakzal (İstasyon) çevresi bir ışık deryası gibiydi.

Gece Minsk’e girdiğimizde ışıklar içindeydi

Vakzalın önünde bekleyen birkaç kişiye elimdeki otel adresini gösterdim. Adres iki üç kilometre fakat bir hayli dolambaçlı bir yoldu. Zaten vakit geç olmuş, hemen ilerideki taksi durağına gittim. Taksiciler 10 Euro istedi ve aşağı olmaz dediler. Zorunlu kabul ettim. Taksi şehrin bol ışıklı güzel caddelerinden geçerek, Komünizm döneminin o devasa binalarından birisinin tünel gibi girişine girince bir an için “Nereye geldik” diye ürperdim.

Şehir içinden bir görüntü

Fakat taksi hemen birbirine bitişik bu devasa binaların arkasında sadece gökyüzünü gören bir boşluğa çıktı. Şoför arkada eski köhne bir kapıyı gösterdi. Kapı kilitli ve binada hiç ışık görünmüyordu.

Taksi gitmiş, devasa binaların arasında bir dağ başı kadar yalnızlık ve ıssızlık hissi veren bu kapalı kutuda bir başıma kalmıştım. Zili çalışıyorum ses seda yok. Kapıyı yumrukluyorum faydasız. Tam geri dönmeyi düşündüğüm bir anda içerde bir ışık yandı.

Kapıyı açan gence elimdeki kâğıdı gösterdim. Sarhoş delikanlının söylediklerinden “Burası otel değil büro, kapalı” dediğini anladım. Belarus Telefonum olmadığını, bir taksi çağırırvermesini rica ettim. Çağırdığı taksiciye beni bir otele götürmesini söyledi. Taksici

eski kentin merkezinde bir otele götürüp 3 Euro aldı. On avroya geldiğim yolu üç avroya gidince, taksicilerin belli bir fiyat yerine koparabildiğini aldığını hemen anlamış oldum.

Zafer Meydanı

Belarus'un başkenti olan Minsk iki milyon nüfusu ile Rusya hariç çevresindeki ülkelerin de (Varşova ve Kiev dahil) en büyük şehri durumundadır. Vilnius'a 215, Varşova'ya 550, Kiev'e 580 ve Moskova'ya 700 kilometre uzaklıkta bulunmaktadır.

Svislac Nehri kenarında 1067 yılında tepeler üzerinde kurulan Minsk, sonradan ova yönünde gelişmiş. Fakat 2. Dünya Savaşında hemen tamamen yıkılmış, şehrin savaş öncesi nüfusu 300 bin iken savaş sonrası 50 bine düşmüş.

Binalar aralıksız sur gibi sıralanıyor

Fakat savaştan sonra hızla toparlanan şehir, eski otantik görünümüne sadık kalarak yeniden inşa edilirken, yeni bölümleri de çağdaş yüksek binalar olarak çevreye yayılmış.

Akşam otelde görevli bayan beni iki yataklı bir odaya yerleştirdi ve o odada yalnız kaldım. Üstelik yalnızca 10 Euro idi. Onun için ertesi günü rezervasyon yaptırdığım otele gitmek istemedim. Fakat adam benim kartımdan iki gecelik 60 Euro çekmiş.

Heykellerle donatılmış bir park

Onun için ertesi gün otelden çıkış yaparak, çantamı da alıp tekrar ofise gittim. Burası otel değil ofis. Kalacağın apartın adresi bu diye bir adres verdiler. Yeniden bir taksi buldum. “Şehir dışı 8 Avrodan aşağı olmaz” dedi. Kabul etmek zorundaydım. Aslında fiyatlar Ruple olarak daha ucuzdu ama daha para da bozduramamıştım.

Minsk’in yeni yerleşimlerinde geniş bulvarlar, parklar arasında binalar yüksek ve bitişik çok büyük kütleler halinde sitelerdi. Taksici beni böyle bir kütesel binalar kümesinin girişinde indirip ilk binanın arkasında bir kapıya gitmemi söyledi.

Yeni bölgelerde büyük kütleler halinde yapılar

Ben hala bir otel levhası arıyorum. Bulamayınca ilerideki binalara gittim. Sitenin ortalarında büyük bir binada beş yıldızlı Viktorya Otelı vardı. Onlara sordum bilmiyorlardı. Bu sitede başka otel olmadığını söylediler.

Sonra bir polis çıktı kaşıma. Adresi ona gösterdim. Bilemedi ama adreste yazılı telefonu arayıp durumu anlatmış olmalı ki, bana “Bekle” dedi. Birkaç dakika sonra bir adam geldi ve beni 8. Katta bir daireye götürdü. Odayı gösterdi, fakat fiyatın gecelik 50 Avro olduğunu söyledi. Ben firmaya iki gecelik 60 Avro ödediğimi anlattıysam da bana 30 Avroluk şehirde başka oda bulmayı teklif ettiler. Daha doğrusu ben öyle anladım. Çünkü bayan ve yanındaki adam benim kadar da İngilizce bilmiyordu.

Pazar yakınında yel değirmeni biçimli bir bina

Bir taksiye 3 Avro verdim beni tekrar sabah çıktığım otele getirdi. Fakat saat 12.00'ye geliyordu. Yani hem bu kadar zamanım boşa gitmiş ve hem de “Yanarsa yansın 30 Avro deyip 10 Avroya akşam kaldığım otelde kalabilecekken 15 Avro daha boşuna taksi parası vermiştim.

Otelde sabahki görevli bayan gitmiş, gece beni otele kabul eden bayan gelmişti yine. “Aynı odanı vereyim” dedi. “Tamam” dedim. Eşyaları odaya koyup hemen gezmeye çıktım.

Gezmeye başlamadan birazcık da Belarus coğrafyasından söz etmek gerekirse, burası çok büyük düzlüklerin, ormanların ve bataklıkların egemen olduğu bir ülke. Ülkenin %40'ı orman. Pek çok akarsu ve 11 bin kadar göl var. Akarsulardan Dinyeper, pripyat ve

Neman en büyükleri. Ortalama yüksekliği 160 metre olan Belarus'un en yüksek noktası 345 metredir. İklimi kışları kar yağışlı ve soğuk, yazları serin ve yağışlı geçmektedir.

Ukrayna Haritası

Belarus'ta halkın %81 Beyaz Rus, %11'i Rus, %4'ü Polonyalı, %3'ü Ukraynalıdır. Resmi dili Beyaz Rusça ve Rusça ise de halkın %70'ten fazlası Rusça konuşmakta ve Kiril Alfabeti kullanılmaktadır. Biz gezginler içinse Belarus'un en önemlisi özelliği güvenli, temiz ve ucuz bir ülke olmasıdır.

Bütün önemli kamu binalarının bulunduğu ana cadde

Otelden çıkıp 200 metre yürüyünce Minsk'in en önemli binalarının bulunduğu ana caddesine çıktım. Sağa dönüp 300 metre kadar yürüyüp Minsk oteli geçince de bağımsızlık meydanına geldim.

Meydan uzunca bir park şeklinde olup bu köşesinde Minsk oteli, ortasında bir havuz var. Havuzun kenarlarında fıskiye ve çeşmeler, ortasında da uçan kuğular heykeli var. Bir İtalyan ressam ve heykeltıraşı tarafından tasarlanıp yapılan heykel, şehrin sembolleri arasında sayılıyor.

Meydanda uçan kuğular heykeli

Kuğular heykelinin arkasında Kızıl Kilise sanki bu kompozisyonun fonu gibi. Yeni Gotik mimari tarzında kırmızı tuğlalardan yapıldığı için bu adı almış. Prematüre doğan iki çocuğunu kaybeden bir aile, bu kiliseyi 1905-1910 yılları arasında yaptırmış. Kilisenin iki küçük kulesi çocukları, büyük kule ise ailenin acısını ifade ediyormuş.

Sovyetler Birliği döneminde sinema olarak kullanılan bina, 1991’de Belarus’un bağımsızlığından sonra yeniden kiliseye dönüştürülmüş. Geniş bir solunu ve ulusal Belarus sanat anlayışını yansıtan çok güzel süslemeleri, vitray çalışmaları var.

Kızıl Kilise

Aleksandrovsky Meydanı olarak da anılan Bağımsızlık meydanı hemen tüm önemli kamu binaların toplandığı bir alan. Buradaki tarihi binasında Minsk Otel, büyük postane ve kızıl Kiliseden başka Belarus Parlamentosu ve Ulusal Tiyatro da bulunmaktadır. Meydanın karşı tarafında ise Minsk Üniversitesinin merkez binaları var.

Parlamento binası meydanda Kızıl kiliseden hemen sonra yer alan U biçimli büyük bir bina. Önündeki Görkemli Lenin heykelini de kaldırmamışlar, geçmişten bir anı olarak duruyor.

Belarus Parlamentosu

Ben 2012’de eski Sovyet Cumhuriyetlerinde bir aydan fazla dolaşmışım. O zaman da gittiğim her yerde Lenin heykelleriyle karşılaşmışım ki, bu da Lenin’in diğer liderlerden farklı bir yere konulduğunu gösteriyordu.

Bağımsızlık meydanını dolaşıp resimlerini çektikten sonra bir üst geçitle ileri devam eden caddede bir miktar daha ilerledim. Köprünün üstünden ileriye baktım caddenin arkamda kalan kısmına göre çok sönük kalıyordu. Solda Vakzal tarafında da Vakzal’a kadar olan bölümde önemli bir şey yoktu.

KGB Binası

Bu yüzden geri dönerek, aynı caddede Bağımsızlık meydanını geçtikten üç dört yüz metre sonra KGB binasına geldim. Sovyetler Birliği Döneminin dünyaca meşhur istihbarat örgütlerinden birisi olan KGB'nin kullandığı bina, bu gün de aynı amaçla Belarus istihbarat örgütü ve özel kuvvetleri tarafından kullanılıyordu.

Sendikalar Kültür Sarayı

Aynı cadde üzerinde KGB binasından 3-4 yüz metre kadar ötede ve yine solda Oktyabrskaya Meydanına geldim. Büyükçe bir meydan. Meydanın giriş cephesi boş karşı cephede ise Sendikalar Kültür Sarayı var. Sarayın sütunlarındaki zarafet, Çatısı ve alınlığındaki heykeller gerçekten çok güzeldi.

Meydanın iç cephesinde ise Cumhuriyet Sarayı var. Yeni ve modern mimari özellikler taşıyan saray, sütunlarla çevrili büyük bir yapı. Bina konferans, kongre ve gösteriler için kullanılıyor.

Yine aynı cadde üzerinde Oktyabrskaya Meydanından ileriye devam edince çok güzel bir parka geldim. Burası 1800’de düzenlenmiş Gorky parkıydı.

Sirk binası

Parkın başlangıcı cadde ile aynı seviyede olsa da gittikçe alçalarak kanal ve göletin seviyesine indiği için, cadde bir üst geçit ile Zafer meydanına doğru devam ediyordu.

Caddenin solunda park başlarken sağda yapılar kanala dek devam ediyordu. Bu yapılardan ilginç biçimiyle sirk binası dikkat çekiciydi. Parkta nehir gibi bir kanal, gölet, gök evi, buz pateni ve yürüyüş yolları var. Üst geçidi geçince de sağda Lunapark var.

Üst geçitten ve Gorky Parkın içinden geçerek caddede biraz ilerleyince Zafer Meydanına geldim. Minsk'in büyük ve önemli meydanlarından birisi olan Zafer Meydanının ortasına 40 metre yüksekliğinde bir anıt dikilmiş.

Lunapark

Anıt, İkinci Dünya Savaşında hayatını kaybedenlerin anısına, Alman faşizminden kurtuluşun 10. Yılı olan 1954 yılında dikilmiş. Anıtın kaidesinde savaşla ilgili çeşitli heykel çalışmaları var. Birde sürekli yanan bir ateş var.

Zafer Meydanında dolaşıp fotoğraflarını çektikten sonra çok yorulmuştum. Kenardaki banklardan birisinde 15-20 dakika dinledikten sonra geri dönüp, lunaparkta biraz dolaştıktan sonra Vakzal tarafına saptım. Buralarda da benzer büyük, tarihi ve estetik açıdan çok güzel binalar, caddelere kale duvarı gibi dizilmişlerdi.

Zafer anıtı ve meydanı

Tren istasyonu (Vakzal) bu güne dek Avrupa’da gördüğüm diğer örnekleri gibi muhteşem bir yapıydı ve yine öteki Avrupa şehirlerinde olduğu gibi şehrin merkezi ve kalbiydi. Özellikle istasyonun tam karşısında yolun iki tarafında simetrik ikiz binalar çok güzeldi.

Vakzal çevresinde de biraz gezdikten sonra akşam oldu. Doğrusu öğle yemeğini tamamen unutmuşum. Buralarda bir Türk dönerci olduğunu okumuştum. Fakat önüme çıkmadı. Bu saatten sonra onu arayacak halim de kalmamıştı. Biraz sebze meyve ile bir ekmek alıp otele döndüm.

Vakzalın önündeki meydanda ikiz binalar

Minsk gerek tarihi gerekse yeni bölümleriyle öylesine farklı ve güzel bir şehir ki, iki günde bunu böyle adım adım gezemeyeceğimi anladım. Çünkü Minsk tam bir kültür ve sanat kenti ve nehirleri, kanalları, göletleriyle, orman gibi parklarıyla en azından üç dört günde gezilebilecek bir şehir. Çünkü Minsk'te 16 Müze, 11 Tiyatro, 20 sinema, 139 Kütüphane vardı.

Gezerken karşıma büyük bir Pazar çıktı

Bu yüzden ertesi gün belli bir plana göre gezmekten vazgeçerek, rastgele bir sokağa dalıyorum, birkaç kilometre gittikten sonra Vakzal yazan bir otobüsle İstasyona dönüyor, bu kez başka bir caddeye girerek aynı şeyleri yineliyordum. Bu şekilde birkaç caddeyi yürüyerek resimleyerek gidiyor dönüşte otobüsle vakzala geliyordum. Geçmişteki Rusya ve Sibiryâ gezilerimden Vakzal'ın yazılışını (BAK3A^) biliyordum.

Bağımsızlık meydanı

Minsk'te park

Minsk'te meydanlar, cadde ve sokaklar oldukça geniş

Girip döndüğüm sokaklarda ilginç yapılar, parklar ve parklarda heykeller gördüm. Yine bir meydanda büyük bir kapalı Pazar gördüm. Oradan yol için meyve sebze bir şeyler alıp otele döndüm. Çantamı alıp otogara gittim. Otelden otogar yürüyerek 10-15 dakikaydı.

VILNIUS

Olaylı geçen otel maceralarından sonra Minsk'i tam sevdim ve alışmıştım ki, yine yolculuk başladı. Bu sonradan bulduğum otel Minsk otogarına yürüyerek on dakikaydı. Ama ben bir saat önceden gittim. Çünkü bir gezgin her an için her şeyin farklı bir biçimde karşısına çıkabileceğini hesap etmek zorundadır. Özellikle dil ve alfabe sorunu da varsa daha da dikkatli ve tedbirli olmak gerekmektedir.

Örneğin buraya bir saat önceden gelmeme rağmen benim arabam elektronik ekranda görünmüyordu. Biletimde Lüks Expres firması, saat 14.00 ve 2. Peron yazıyor. Fakat ikinci perondan kalkacak otobüsler arasında Vilnius yok.

Vilnius kiliseler kenti

Vilnius yazısını nasıl okudun dersiniz, Sibirya gezisinden Tren istasyonlarının, yani vakzalların yazılışını biliyorum. Kiril alfabesinde B harfi V olarak okunuyor Yani vakzal BAK3A^ şeklinde yazılıyor. Burada 3 rakamı Z harfi ve ters V harfi de L harfi yerine geçiyor. Vilnius'ta geçen N harfinin de H olduğunu kendi adımın Rusça yazılışından biliyorum. Fakat hiçbir yerde Vilnius yazmıyor. Ve tüm arabaların üzerindeki yazılar Kiril alfabesiyle yazılı. Nihayet ikiye on kala 9. Perona Ecoline firmasının otobüsü geldi ve önünde Vilnius yazıyordu. Ama benim biletim L  x Exspres firmasına aitti.

Taş döşeli dar sokaklar

Bunlar   lkeler arası çalıştığı için yazıları Latin alfabesiydi. Gidip ona sorayım dedim, “Bizimle gideceksin” dedi. D  ş  n  n ben 2. Peronda L  x Exspres beklemem orada kalacağım. Onun için diyorum ki bir gezgin her olasılığı düşünmek zorundadır.

Minsk'ten Vilnius altı saat görünüyordu bilette. Fakat bu sürenin önemli bir bölümü de gümrükte geçiyordu. Aslında ikisi de eski Sovyet cumhuriyetlerinden olsalar da Litvanya'da AB birçok şeyi değiştirmiş. Belarus gümrüğünde çıkış yaptığımız halde yine de gümrükten geçmemiz 50 dakika sürdü. Yine eşyalarımız tek tek arandı. Litvanya gümrüğünden geçişimiz ise üstelik o ülkeye giriş yaptığımız halde 25 dakikada bitti.

Minsk'ten Vilnius'a kırsal her iki ülkede de hemen hemen birbirinin devamı gibiydi. Engebeler hemen hiç yok denecek kadar az, orman tarla dengesi yarı yarıya ve her tarafa genelde yeşil hakim.

Litvanya kırsalından

Litvanya genellikle düz ovaların, ormanların, akarsu ve göllerin hakim olduğu bir ülke. En yüksek noktası 295 metre. Bu küçük ülkede 800'den fazla nehir ve 2800 göl bulunmaktadır.

Litvanya kırsalında elmalar doğal orman ağacı gibi

Litvanca konuşulan ve halkın %85'inin Litvan asıllı olduğu ülkede %6 Leh ve %5 de Rus var. Polonya'da olduğu gibi burada da halkın ezici çoğunluğu (% 80'i) Katolik ve %10'nu da ateist. Üç buçuk milyon nüfuslu bir Baltık ülkesi olan Litvanya'nın başkenti Vilnius.

Bayrağı trafik ışıklarının üç renginden oluşan Litvanlar mısırdan votka yapımını keşfetmiş olmaları, dünya basketbol sporunda ilk sıralarda yer almaları, ulusal parfümü olan tek ülke olmaları, en hızlı internete sahip olmaları gibi özelliklere sahiptir. Ayrıca Litvanca Hint-Avrupa dil gurubu içinde en az değişime uğrayan bir dil olup yakın geçmişe dek, radikal gelenekleri nedeniyle dünyada intiharların en fazla olduğu ülke durumundaydı.

Litvanya haritası

Çünkü bu gün 3.4 milyon nüfusu ve 65 bin kilometre kare alanıyla küçük bir ülke olan Litvanya, geçmişte Belarus, Polonya ve Ukrayna'yı da içine alan Avrupa'nın en büyük devletiymiş. Gerek birlikte olduğu bu devletlerin etkisi, gerek Hristiyanlığı en son kabul eden ülke olması nedeniyle, Polonya kadar olmasa da ülkede din etkili bir kurum.

Vilnius'ta gezilip görülecek yerlerin çoğu, Unesco Dünya Kültür Mirasına da alınan eski kentte bulunmaktadır. 19. Yüzyılda önemli bir Yahudi nüfusa sahip olduğu için kuzeyin Kudüs'ü diye de anılan Vilnius, 2009 yılında Avrupa Kültür başkenti seçilmiş.

Otelden çıkıp meydana geldiğimde ortalık kararmaya başladı

Baltık Denizinden 300 kilometre içerde bulunan Vilnius, 600 bin nüfusuyla Litvanya'nın en büyük şehri olup aynı zamanda idari, ticari ve kültürel merkezidir. Adını, içinden geçen Vilnia Nehrinden alan Vilnius'un eski kenti, Avrupa'daki diğer benzerlerine göre daha iyi ve aslına uygun olarak korunmuş gibi geldi bana.

Ortaçağ mimarisinin tüm yapı çeşitleri ve yapı özellikleri bulunmakla birlikte, kiliselerin ağırlığı hemen fark ediliyor. Litvanya'nın Hristiyanlığı kabulünden sonra Vinius'un her yeri kiliselerle donatılmış. Bu yüzden adım başı kilise desem yeridir.

Eski kentte bazı eserler ve evler aslına uygun olarak restore edilmiş. Fakat St Anne kilisesi başta olmak üzere pek çok eser ve kilise hiç değişime uğramadan orijinal yapılarıyla günümüze dek gelmiş.

Hava kararırken meydan

St John's Kilisesi, St Casimir Kilisesi, Holy Spirit ve St Teresa kiliseleri hepsi aynı meydanda. Eski kentin meydanlarında bu kadar çok kilisenin olmasından dolayı Vilnius'a kiliseler kenti denilmiş olmalı. Kaldı ki meydana çıkan yollarda da kiliselerin arası birbirine çok yakın.

Örneğin Auros Vartu caddesinde Ulusal konser salonu, Basimir kapısı, Holy Trinity Kilisesi ve devamında başka kiliseler de var. Sabah bu sokağa girip sonuna dek gittim. Çok kalabalık turist gurupları vardı.

Dün otel ararken gezimi geç başlattığım için bazı yerleri tam görememiştim. Hızlıca sabah gözüyle aynı meydanı bir daha gezip

ilerde solda bir başka meydana vardım. Meydanın ortasında küçük bir havuz ve ağaçlar, çevresinde tarihi yapılar var.

Auros Vartu Caddesinin öncesi ve kapının ötesinde kiliseler

Aslında burası dün gezdiğim yerlere çok yakın olsa da burada da otel sorunu yaşadığım için gezimi hemen başlatamamıştım. Önceden rezervasyon yaptırmış olduğum Telekom Hotel, karttan parayı çekememiş ve bu yüzden odayı satmış. Oysa bu şekilde çekemeyenlerin parasını ben gelince peşin ödüyordum.

Ne yapabilirim diye düşündüm. Akşam yakın. En iyisi bu çevreden bir otel bulmaktı. Onun için resepsiyondaki bayana, bu çevrede başka otel var mı, diye sordum; üç otel ismi verdi.

Otogardan otele getiren taksici, 2 kilometreye asgari taksi ücreti 8 Euro diyerek benden 8 Euro'mu almıştı. Hem zaman kaybetmemek ve hem de tekrar taksi ücreti vermemek için bu otelleri dolaştım. İlk gittiklerim doluydu. Üçüncü gittiğim Grada Otel beş yıldızlı ve en ucuz yatağı 80 Euro'ydu.

Meydandan bir görünüm

Grada Hotelin Resepsiyonundaki kız, çok insancıl ve cana yakın birisiydi. Kendisine, merkezde bana bir Hostels otel buluvermesini rica ettim.

İşini gücünü bıraktı. Bana Old Town merkezinde oteli buldu, rezervasyonunu yaptırdı ve internette oraya kadar giden yolun krokiğini çıkarıp, sokak adlarını ve mesafelerini metre olarak ve hem de Türkçeye çevrilmiş yazılı olarak elime verdi.

“Yürümek istersen 1930 metre, istersen taksi de çağırabilirim” dedi.

Aslında yürümek istiyordum ama zaman kaybetmemek için taksi istedim.

Meydandan bir görünüm

Taksi beni gezecek olduğum eski kentin girişinde, istasyon ve otogarın yüz metre yakınında bir otele getirdi. Ne vereceğim dedim 2 Euro dedi. Garajdan otele götüren asgari 8 Euro dediği için, yanlış mı anlıyorum acaba, diye Rusça “Dva” dedim; “da” dedi. İki Euro verdim. Taksicilerin her ülkede aynı tutarsızlığı gösterdiği anlaşılıyordu.

Otelde iki ranzada dört yatak vardı. Eşyaları koyup hemen çıktım. Saat 20.00 idi fakat daha havanın kararmasına bir buçuk iki saat vardı. Bu iki saat içinde eski kentin birçok yerini gezdim.

Bu kilisedeki ayinde kadınların başı kapalı

Ertesi gün öğleye kadar da tüm eski kenti gezdim diyebilirim. Çünkü hemen her şey derli toplu bir arada ve otelin çok yakınında bulunuyordu.

Burada iki üç yüz metrelik mesafede pek çok kilise olup bunlardan üç tanesinin içine de girdim. Pazar olduğu için üçünde de ayın vardı. Daha doğrusu saat 10.00'dan 11.30'a dek girdiğim tüm kiliselerde ayın vardı. Oysa ben ayının saat 12.00'de olduğunu sanıyordum.

Fakat bu kiliselerden birisinde bayanların başları örtülüydü. Sanıyorum mezheplerden birisinin özelliği olmalı. Çünkü burada Yunan Ortodoks kilisesi dahil hemen her mezhebin kilisesi var..

Kalenin altında bir kilise

Gediminas kalesi Vilnius'a hakim küçük bir tepe üzerinde büyükçe bir kule. Vilnius için çok güzel bir seyir yeri ama bakım onarım çalışmaları yüzünden kuleye çıkamadım.

Fakat kule olmasa da kaleden de güzel Vilnius görüntüleri yakalamak olanaklıydı. Özellikle kalenin karşı yamacında orman içine dağılmış yerleşimlerin görünüşü çok güzeldi. Kaleden inerken solda yine muhteşem bir kilise vardı. O tarafları da gezdikten sonra otele dönüp, çantamı alıp otogara gittim. Otel otogara çok yakın olduğu için son dakikaya kadar gezme olanağı buldum.

Vilnius Üniversitesinde okuyan Türklerin bulunduğunu gezi hazırlıklarımı yaparken öğrenmiştim. Fakat zaman darlığı nedeniyle olacak burada hiçbir Türk'e rastlamadım.

Ayrıca burada Vilnius'a 30-40 dakika mesafede Karay Türklerinin yaşadığı Trakai Kalesinde hala Türkler varmış. Fakat zaman yetersizliğinden gidemedim. Karaylar göl içindeki bir adada bulunan bu kalelerine 14. Yüzyılda Kırım'dan gelip yerleşmişler. Bu gün sayıları 300'e kadar düşmüş.

Vilnius'un yeni yerleşim bölümlerinden

Şehrin yeni bölümleri park gibi ağaçlandırılmış geniş caddeleri ve çağdaş modern yapılarıyla temiz ve düzgün bir şehirdi. Fakat şehirlerin yeni bölümleri betonarme çok katlı binaları, asfalt yolları ve bulvarlarıyla dünyanın hemen her yerinde aynı olduğu için, doğrusu gittiğim şehirlerin bu bölümlerini fazla gezmiyorum.

RİGA ve LETONYA

Riga’da hiçbir sorun yaşamadan otele yerleştim ve hemen tarihi kente giderek gezimi başladım. Otel şehrin yeni bölümünde ve Old Town’a 4-5 kilometre uzaktaydı. Otelden tramvayla özgürlük anıtının önüne dek gelerek gezimi buradan başlattım.

Özgürlük anıtı

Freedom Monument dedikleri özgürlük anıtı 18 Kasım 1918 yılında ilan edilen bağımsızlık anısına 1935 yılında dikilmiş. 42 metre yüksekliğindeki anıtın tepesinde ellerini yukarıya kaldırmış bir bayan heykeli var. Milda adlı heykelin ellerinde tuttuğu yıldızlar Letonya’nın bağımsız bölgelerini temsil ediyormuş.

Anıt çok güzel ve çok büyük bir parkın içinde. Parkın içinden nehir gibi bir kanal da geçiyor. Parkta biraz dolaşıp biraz da oturup dinlendikten sonra anıtın karşısından daldım eski kente.

Park

Şehrin görülmeye değer en güzel bölgeleri buradan ileriye Daugava nehrine doğru devam ediyordu. Ve kent çok iyi korunmuş tam bir ortaçağ kenti görünümündeydi.

Letonya 64 bin kilometrekare büyüklüğünde 2.300.000 nüfuslu bir Baltık ülkesi. Nüfusun %63'ü Leton, %27'si Rus, %3'ü Beyaz Rus olup Letonca ve Rusça resmi dilleridir.

Halk Hristiyanlığı 13. yüzyılda Alman işgali altında kabullendiyse de pagan geleneklerini fazla kaybetmemiştir. Genellikle

ormanlarla kaplı alanlardan oluşan Letonya'nın en yüksek yeri 312 metredir.

Letonya Haritası

Başkenti Riga'yı 1201 yılında Alman şövalyeler burayı işgal ederek kurmuş. Baltık denizine yakın ve Daugava Nehrinin doğu kıyısında Orta Çağdan kalma eski bir kent.

Ülkenin en önemli limanı konumundaki Riga 700 bin nüfusuyla neredeyse ülke nüfusunun üçte birisinin yaşadığı bir kültür sanat ve ticaret merkezi olup 2014 Avrupa Kültür Başkenti seçilmiştir.

Unesco dünya kültür mirası listesinde bulunan Old Town (eski kentte) Görülmesi gereken yerlerin başında, Karakafahlar evi Museum of the Occupation of Latvia, St. Peter Kilisesi, St. John Kilisesi, Riga Castle, Powder Tower, City Wall ve başkaları da var.

Daugava kıyısında bulvar

Riga'nın nebirden silueti

Daha doğrusu kentin bu eski bölümünün her sokağı ayrı bir anı ve özellikle de Art Nouveau sanatının tüm özelliklerini taşıyor.

Ara sokaklar

Özgürlük anıtından doğruca ilerleyince önce karşıma kedili ev çıktı. Riga'nın simge yapılarından olan kedili evi, büyük loncadan atılan zengin bir tüccar, yaptırmış.

Kimi söylentilere göre bu evi yaptırdığı için loncadan atılmış, kimilerine göre de, atıldıktan sonra loncaya öfkesini ifade etmek için evin kulelerine iki kızgın kedi heykeli koyup kışlarını loncaya döndürerek, kızgınlığını ifade etmiş.

Buradan sağa doğru uzanan bir sokakta biraz ilerleyince Barut Kulesine geldim. 14. Yüzyılda yapılan ve 18. Yüzyıla dek ayakta kalan Riga şehir surlarından ayakta kalan bir bölüm Barut Kulesi. Aslında

kum kulesi olan bu yapı, İsveç işgali sırasında Barut kulesi olarak kullanıldığı için bu adı almış. Şu anda savaş müzesi olarak işlevini sürdürüyor.

Barut kulesi

Barut Kulesinden geri dönerken ara sokaklara kısa dalışlar yaparak St Peter kilisesine geldim. Baltık Bölgesinde Gotik Mimarinin en güzel örneklerinden 900 yıllık bir tarih harikası olan kilisenin yapımına 1209 yılında başlanmış. Kilisenin kulesi yıldırım düşmesi yangın gibi nedenlerle yıkılsa da yeniden yapılmış ve 1746'da 123 metre yükseklikle Avrupa'nın en yüksek kulesiymiş. 1944'de bombardıman sonrası yıkılan kule, Sovyetler Birliği döneminde yenilenen yapılmış. Yeniden yapılan bu kule ise 72 metre yüksekliğinde olup kuleden kenti seyretmek ücretli. Kilisenin içi de müze olup giriş ücretli.

St. Peter kilisesinden biraz yeni şehir, ya da kanal tarafına geri gidince St. John's Kilisesi var. Bu da 13. Yüzyıl yapımı olup iç süslemelerinde Hz İsa'nın hayatı, çarmıha gerilmesi ve göğe yükselişi tasvir ediliyor. Kilisede dev bir org da var.

Sen Peter Kilisesi

Yine St. Peter kilisesinin çaprazında, kedili evin arkalarına doğru bir meydanda büyük ve küçük esnaf loncaları var. 14. Yüzyılda Alman soyluları tarafından tüccar ve sanatçılar için yaptırılan loncalardan büyüğü Letonya Senfoni orkestrası, küçüğü toplantı, sergi ve konser salonu olarak kullanılıyor.

Lonca binası

Yine St. Peter Kilisesinin Daugava Nehri tarafına doğru biraz ilerleyince Karakafalılar evine vardım. 13. Yüzyılda bekar Alman tüccarların kurduğı lonca binası olarak kullanılan ve Gotik sanatın güzel örneklerinden birisi olan ev şimdi müze olarak kullanılıyor.

Buradan ileri devam edince Daugava nehri kenarına çıktım. Geri dönerek eski kentte sağa doru ilerleyince, Riga Town Hall

binasına geldim. Bu büyük ve görkemli binayı geçerek devam edince de Riga Doma Katedraline geldim.

Yapımına 1211 yılında Riga'nın kurucusu başpiskopos Albert'in öncülüğünde başlanan katedral, Alman gotik mimarisinin en güzel örneklerinden kabul ediliyor.

400 yıllık bir süreçte bugünkü halini alan kilisenin gotik çan kulesi 16. Yüzyılda yandığı için, şu andaki barok kule Rönesans mimarisine uygun olarak yapılmış.

Riga Dome Katedrali

Bu gün müze olan katedralin içinde şehrin kurucusu Albert'in mezarı, orijinal vitray süslemeleri ve dünyanın en büyük kilise

orglarından birisi bulunmaktadır. Kilisenin içine girip bunları görebilmek için giriş ücreti ödemek gerekiyor.

Buradan ileri devam edince önüme önce St. James katedrali sonra da parlamento binası geldi. Kilise tarihi bir güzellik sergilerken, parlamento çağdaş mimarinin güzel bir örneğini sergiliyordu.

Buradan Nehir kıyısına doğru ilerleyince de Riga kalesine geldim.

Riga Kalesi

Kalenin bir tarafı daugava Nehiri tarafına bakıyor. 14. Yüzyılda inşa edilmiş olup sağlam ve heybetli bir görünüşü var. Riga'nın sembollerinden sayılan kale, bugün cumhurbaşkanlığı konutu ve müze olarak kullanılıyor.

Santral market (Cenral Tīrgus) denilen Pazar, Riga'ya ilk gelişimde otogarın karşısında yarı silindirik biçimli binalar olarak dikkatimi çekmişti. Buranın Pazar olduğunu öğrenince bir şeyler almak için gittim. Çok büyük pazarlar olduğunu ve bu binaların arasında çok büyük açık pazarlar olduğunu gördüm. Fiyatlar da Minsk hariç diğer gezdiğim şehirlerden daha ucuzdu.

Kuzey doğu Avrupa'nın en büyük pazarlarından birisi olarak yapımına 1. Dünya Savaşı öncesinde başlanmış, fakat işgal sırasında Almanlar bu alana zeplin hangarları yapmışlar ve hava alanı olarak kullanmışlar.

Santral market

Savaş bittikten sora Riga halkı burayı yine pazar haline getirirken bu zeplin hangarları da, kimi süt ürünleri, kimi et ürünleri, kimi sebze meyve, kimi konfeksiyon olarak farklı pazarlar haline gelmiş. Araları da açık Pazar.

Pazarda orman meyveleri

Dauguva Nehri Rusya topraklarından doğup, Belarus'tan geçerek Letonya'yı boydan boya geçerek Riga'yı da ortasından bölerek Baltık Denizine dökülmektedir.

Aslında bir nehirden çok bir denizin kara iine sokulmuş bir koyu, bir körfezi gibiydi. İçindeki adalar ve nehir kenarları devasa parklar halinde, maviyi kucaklayan yeşil bir kuşak oluşturuyordu.

Dauguva Nehrinde gezi

Yani uzunluğu bin kilometreyi aşan ve önemli bir ulaşım yolu olan Dauguva Nehri İstanbul Boğazının iki katından daha geniş gibi geldi bana. İçinde adalar olan akan bir deniz sanki. Bir tarafı parklar ormanlar arasında kayıp çağdaş bir Riga, öte tarafında tarihle iç içe bir Riga. Ve iki tarafını da kendine bağlayan bir Dauguva Nehri.

Nehirde bir saat süren bir vapur gezintisinde tarihi şehrin silüetini nehir kıyısından izleme olanağı buldum. Çok güzel görüntüler yakaladım. Ayrıca gemide bir Türk aile ile de karşılaştım. Buraya altı sene önce gelmişler ve işyerleri varmış.

Kalenin önünden başlayan nehir gezintisi, Pazar binalarından ileriye Bilimler Akademisinin ilerilerine dek devam etti.

Riga’da Varşova’daki Bilimler Akademisinin aynısı

Bu arada Varşova’da gördüğüm Bilimler akademisinin aynısı Stalin Döneminde burada da yapılmış. Soğuk savaşın gövde gösterisini amaçlayan bu binaya gemide sorduğum birisi Stalin binası dedi.

Tallin ve Helsinki gezisinden sonra Riga’ya tekrar gelip, Düsseldorf’a Riga havaalanından uçakla döndüm. Bu dönüşümde de old Town denilen eski kenti tekrar gezme olanağı buldum.

Riga havaalanından Köln'e dönüş

Riga ve diğer Baltık kentlerinde dikkatimi çeken bir başka şey de hediyelik eşyaların en başında kehribar ve amber geliyordu.

RİGA TALLİN ARASINDA KIRSAL

Vilnius Riga arasında çok hafif dalgalanmalar fark edilse de genelde arazi düz sayılır. Ve tarlalarla ormanlar da yarı yarıya denilebilir. Litvanya'da 22 Ağustosta hasat bitmiş, hatta bazı tarlalarda anız bozma sürümü yapılmış. Letonya tarafında ise yer yer hasat yapılmamış ya da hasat yapılan tarlalar var.

Litvanya Letonya arasında kırsal

Gerek ekili yeşil, gerek hasadı yapılmış sarı anızlı, gerek sürülmüş toprak renkli tarlaların ortak özelliği yüzlerce dönüm büyüklükte olması. Avrupa'daki parçalı yapı yok Litvanya'da. Belarus'ta da böyleydi. Ya komünizm dönemindeki büyüklükler

korunmuş ya da Azerbaycan'daki gibi önce dağıtılıp, sonra yine birileri bu hisseleri toplayarak bütünleştirmiş olmalı diye düşünüyorum

Ekiler fazla boy atmamış

Ekili alanlarda tahıllar fazla boy atamamış. Örneğin mısırlar insan boyuyken tahıllar en fazla diz boyu. Biçerdöver bunları nasıl tutuyor bilemiyorum. Bazı yerlerde de ekin yatmış, hatta yere yapışmış ki bunları biçerin tutması olanaksız. Çocukluk ve ilk gençlik yıllarımdan bilirim ki böyle yatık ekini orakla biçmek de çok zordur. Hatta bir işkencedir, denilebilir.

Rigadan sonra hasat yapılan alanlar ve Estonya tarafında henüz hasadı yapılmayan tarlalar çoğunlukta. Fakat Riga Tallin arasında yolun %80'i orman içinde geçti diyebilirim.

Bıçerdöverle hasat yapılan bir tarla

Estonya'da yol hep ormanların içinden geçiyordu

Letonya'nın Estonya tarafında ormanlar artarak, Estonya'da Sibirya ormanlarına dönüşüyor. Doğrusu Estonya'da 2012'deki Sibirya gezimi yeniden yaşadım diyebilirim.

Evlerin önündeki küçük bahçelerde en çok elma var. Hatta elma ağaçları yol kenarlarında yabani orman ağaçları gibi ve kuzeye gidildikçe bu görüntülere daha sık rastlanıyordu.

Bir elma bahçesi

Ayrıca buralarda bu orman içindeki elmalara ürün budaması falan yapılmadığı anlaşıyordu. Onun için de ağaçlarda yapraklarından çok meyve görünüyor ve meyvelerin ağırlığından dalları yere değiyordu. Bahçe tarımı olarak yetiştirilen elmalar ise yukarıdaki bahçede görüldüğü gibi genelde bodur tip elmalardı.

Tallin'den Riga'ya dönüşte bu kez kumsalları, kaplıcaları ve parklarıyla ünlü Parnu kentine de girip çıktık. Parnu da orman içinde yemyeşil güzel bir şehir.

Ve dönüş yolunda da giderken gördüğüm manzaraları yeniden görme olanağı buldum. Özellikle orman içinde leylak rengine çok yaygın çiçekler kilometrelerce devam edip gidiyordu.

Burada Ağustos sonu, bizim mayıs başı gibi

Hani şehirlerde belediyeler yol kenarlarını çiçeklerle süslerler ya burada yol kenarı orman içi her taraf doğal kır çiçekleriyle kaplı. Şurada eylüle beş gün kalmış, Türkiye'deki mayıs ortası gibi çayır, çimen, çiçek her taraf.

ESTONYA VE TALLİN

Estonlar Baltık kıyısındaki bu ülkelerine binlerce yıl önce Ural Dağlarının ötesinden gelip yerleşmişler. Dilleri Estonca, Ural-Altay dil gurubundan, Fince ve Macarcaya yakın bir dil. Zaten dil yakınlığı kadar, mesafe olarak da Finlandiya'ya çok yakınlar. Helsinki denizden Tallin'e 80 kilometre.

Estonya haritası

1227'de Alman ve Danimarkalıların istilasından sonra Hristiyanlaştırılmışlarsa da Estonya bugün dünyada en fazla ateist nüfus oranına sahip ülkedir. Halkın %75'i herhangi bir dine inanmamaktadır.

Nüfusu bir buçuk milyona yakın olan Estonya'nın başkenti Tallin, 450 bin nüfusuyla ülke nüfusunun üçte birini barındırmaktadır. Ülkede Estonların genel nüfusa oranı %70 olup Ruslar ise %24'tür.

Tallin'in ortaçağdan kalma eski kenti Old Town da, öteki Baltık başkentleri gibi Unesco dünya kültür mirası listesine alınmış ve şehir 2011 yılında Avrupa kültür başkenti seçilmiş.

Eski Kentin surları

13. Yüzyılda Töton Şövalyelerinin burada bir kale inşa etmesiyle eski kentin temelleri atılmış. Ve zamanla Hansa Birliğinin önemli bir merkezi olmuş. Zengin tüccarların evleriyle kamu binaları yapılarak, zamanla kent bugünkü haline gelmiş.

Tallin’de kalacağım otel otogara 4-5 km mesafede olduğu için otele taksiyle gittim. Otel Old Town’ın içindeydi. Otele yerleşir yerleşmez hemen dışarı çıkıp gezmeye başladım. Hiç şehir planına bakmadan otelin önündeki yoldan sola doğru yürüdüm. Sağım da 10-15 metre yüksekliğinde surlar kesintilere uğrayarak devam ediyordu. Yolun sonunda Viru caddesinin girişine vardım.

Viru Caddesinin girişi

Buradan sağa dönerek Viru caddesine girmek yerine sola dönerek yeni kentin gökdelenler bölümüne girdim. Çünkü her şeyden önce yarın Helsinki’ye gitmek için gemiye bineceğim yeri bulmam gerekiyordu.

Estonca liman ne demek bilmiyorum ama Danimarkaca haben, Felemenkçe hafn, Almanca hafen ve İngilizce Harbor

sözcüklerini sayınca sorduğum kişiler bunlardan birisini anlayıp yolu gösteriyordu.

Bu şekilde D Terminalini bulup yarın çekin yaptıracağım yeri görüp geri döndüm. Geri dönüşte denize paralel yoldan geri dönüp eski kentin çan kulelerinin görüldüğü yerden yukarı çıkarım diye düşünmüştüm. Ama Tallin ormanının içinde kaybolmuş bir şehirdi.

Surların kenarında ara sokaklar

Bu yüzden Baltık Denizi kıyısı boyunca uzanan parkı izleyen yolda bir saatten fazla yürüdüğüm halde şehir görünmüyordu. Şehrin dışına çıkmış olabileceğimi düşünerek yolda birisine “Old Town” dedim geriye ve kıydan içeriye işaret etti.

Burada Baltık kıyısına indim. Kıyıda Baltık suyu balçık gibi ve siyaha yakın bir renkteydi. Kıyıdan içeri girdikçe daha farklı parklar ve şehri yutan ormanlarla karşılaştım.

Gerçekten Tallin, Sibiryâ kentleri gibi ormanın içine dağılmıştı. Ormandan ne gökdelenler ve ne de kiliselerin kuleleri görünüyordu.

Tallin'in Baltık kıyısında orman parkları

Nihayet kıyıdaki yeşil şeritten biraz sıyrılınca kiliselerin çan kuleleri görüldü. Ve eski şehre yeniden Viru kapısından girdim.

Old Town denilen eski kent surlarla çevrili olup birkaç tane girişi var. Eğer yeni kentin gökdelenler tarafından girerseniz, kulelerin arasından Viru caddesine giriyorsunuz.

Hafif bir eğimle yükselen caddenin sağına soluna daracık sokaklar giriyor. Yollar ve kaldırımlar taş döşeli, otantik eski evler. Yani her şeyiyle bir orta çağ şehrinin sokaklarında dolaşıyorsunuz. Sağınız solunuz barlar, restoranlar, kafeler veya başka şeylerin satıldığı dükkanlar. Her yapı farklı bir özellik, farklı bir güzellik sergiliyor. Fakat taş döşemeler yürümeyi biraz zorlaştırıyor.

Old Hansa

Sokağın yokuşa sardığı yerde Old Hansa'da garsonlar ortaçağ Eston kıyafetleriyle hizmet veriyor. Yukarı doğru 100 metre gidince kocaman bir kilise ve sağında büyükçe bir meydan. Meydan 1402'de düzenlenmiş ve bir kilise yapılmış.

Fakat 1406 yılında yapılan bu kilise şu anda belediye binası olarak kullanılıyor. Eski kentin merkezi sayılabilecek olan bu

meydanın etrafında restoran ve kafeler, ortasında pazar. Ve pazarda çok ilginç sayılabilecek mallar.

Yeni kentten eski kente girişlerden birisi de Pikk Caddesine girilen kapı. Güzel bir parktan ve muhteşem sur kulelerinin arasından giriyorsunuz. Yine otantik eski yapıların arasında bir anda birkaç çağ geri giderek kendinizi orta çağda buluyorsunuz.

Pikk Caddesine girişte surlar ve kuleler

En güzel giriş kapılarından birisi de Suurtüki caddesine girilen kapı ki burada surlar ve kuleler daha sağlam ve daha görkemli. Burası Margaret Kulesinin bulunduğu büyük kıyı kapısı.

Suurtüki Caddesine giriş kapısı

Denizden gelebilecek tehlikelere karşı yapılan kule, şimdi denizcilik müzesi olarak kullanılıyor. Surların dışında yeni şehir tarafında muhteşem bir park eski kenti kuşatıyor.

Yeni kentin bu bölümlerinde muhteşem parkların dışındaki yerleşimler sıradan her kentte görülebilecek beton binalar ve asfalt yollar olduğu için bu taraflara fazla girip çıkmadım diyebilirim.

Buraları daha ziyade otogara gidip gelirken ve kente girip çıkarken araç içinden seyrettim ve resimlerini de araç içinden çektim. Çünkü yeni kent taraflarını da gezebilmek için Tallin'e en az üç tam gün ayırmak gerekiyor.

St Olaf Kilisesi

Suurtüki Caddesinde biraz ilerleyince kentin meşhur kilisesi St. Olaf Kilisesiyle karşılaşıyorsunuz. Bu kilise yakın zamanlara kadar Avrupa'nın en yüksek yapısı unvanına sahipmiş.

Kulesinden şehri seyretmek 2 Euro gibi çok cüzi bir miktardı. Ama asansörü yok ve 260 basamaktan fazla çıkılacak. 2002'de

Vaterlo'daki 225 basamaklı Napolyon anıtına koşarak çıkmıştım ama şimdi 70'inden sonra gözüm yemedi, çıkmayı denemedim.

Alexander Newsky Kilisesi

Buradan kaleye doğru ilerledim. Kale surların dışında ayrıca kendi surları olan yüksek ve duvar gibi dik bir tepenin üzerindeydi. Şehir surları ile kale surlarının arasındaki hafif eğimli yoldan kaleye çıkınca tepede geniş bir düzlük ve muhteşem bir kiliseyle karşılaştım.

Sovyetler Birliği döneminde Ortadoks halk için yapılan Alexander Newsky katedralinin dört yönden de görünüşü aynıydı.

Biraz ilerleyince karşıda parlamento binası sağda park ve parlamentonun parka bakan cephesine bitişik büyük bir kule vardı.

Parlamento, park ve kule

Dokuzuncu yüzyıldan beri kullanılmakta olan Toompea Kalesinin bir parçası olan parlamento binasına bitişik bu kule, kalenin arka cephesinde bulunan Hermann kulesi olup 1370 yıllarında yapılmış. Üstünde Estonya bayrağı dalgalanıyordu.

Geri dönüp meydana çıkışa göre sağ tarafa girince hemen 100 metre ileride, daha küçük bir meydan ve beyaz bir kiliseyle karşılaştım. Buradaki sokaklara girip çıktım, çekimini yaptım.

Burada her yöne giren dar ara sokaklar, tamamen ortaçağ mimarisini yansıtan yapılarla doluydu. Yolların zemini taş döşeli ve bazıları ev olarak kullanılan binaların alt katları genelde ticarethane durumundaydı.

Arkadaki beyaz kilise

Buradan rastgele daldığım ara sokaklardan birisinin sonunda müthiş bir seyir terasına ulaştım.

Eski kent buradan, tam ayaklarınızın altında ve sanki avucunuzun içindeymiş gibi, çok ama çok güzel görünüyordu. Yeni kent ormanın içinde kayıp, gökdelenler tarafında ise yapılar denizi ve ormanı delip fırlamışlar sanki.

Buradan sağa dönen dar bir sokakta biraz daha ilerleyince bu kez yeni kentin gökdelenler tarafını ayaklarınızın altına seren bir başka seyir terası daha geldi önüme.

Bence şehri fotoğraflamak ve özet bir fikir edinmek için bu teraslar, kulelerden daha güzel ve değerliydi.

Terastan eski kentin görünüüü

Terastan Őhrin gökdelenler tarafı

Bu arada eski kentin en güzel yapılarından birisi de Büyük Pedro'nun eşi Katerina için yaptırdığı 16. Yüzyıldan kalma muhteşem Kadriorg Parkı ve Kadriorg Sarayıydı.

Kaleyle kent arasındaki parktan bir görüntü

Dönüşte tekrar kale surlarıyla şehir surlarının arasından belediye binasının bulunduğu meydana ve buradan da Viru'ya indim. Burada kale ile kent arasında küçük ama çok güzel bir park vardı. Park kentten kaleye tırmanır gibi yükselirken şelaleler oluşturarak akan küçük bir su da vardı.

Belediye Meydanındaki pazar çok kalabalık ve renkli görüntüler sergiliyordu. Bir de bu gezdiğim yerlerin hepsi de özellikle kale ve seyir yerleri bu pazar gibi kalabalık turist kaynıyordu diyebilirim.

Pazarda ağırlıklı olarak el yapımı hediyelik eşyalar vardı. Meyve ve sebzeler içinde de genelde orman meyveleri ağırlıktaydı

Kilise (belediye) meydanında Pazar

Pazarda dolaştıktan sonra Viru Caddesinden inerek otele gittim. Eşyalarım hazırды zaten. Resepsiyonda görevli kız bir taksi çağırdı. Otogara gittim.

HELSİNKİ ve FİNLANDİYA

Bu gezide son durağım, Finlandiya'nın başkenti Helsinki idi. Tallin'den Helsinki'ye saat 10.00'da gemiyle gidecektim ve en geç dokuzda limanda bulunmam gerekiyordu. Onun için sabah 07.00'de kalktım. Hostel odasında kalan ikisi kız altı kişiden Malezyalının yatağı boş, yanımdaki yatakta yatan Rus kız yorgandan başını çıkarmış cep telefonuyla meşgul, diğerleri uyuyordu.

İskandinav Ülkeleriyle Finlandiya haritası

Kalkınca sessizce erzak poşetini alıp dışarı çıktım. Malezyalı salonda sabah namazını kılıyordu. Ben elimi yüzümü yıkayıp mutfağa indim. Kimseler yoktu. Isıtıcıda su kaynatıp çay yaptım ve poşette bulunan nevale ile kahvaltıyı savuşturup doğrudan limana gittim.

İki saatlik bir gemi yolculuğundan sonra da Helsinki'ye vardık. Gemi 9 katlı yüzen bir şehir gibiydi. Bunu sonra başka bir yazıda ele alacağım.

Helsinki

Finlandiya Baltık Denizinin kuzeyinde, Rusya Federasyonu, Norveç ve İsveç ile çevrili bir göller, adalar ve ormanlar ülkesi. 60 derece kuzey enleminin kuzeyinde ve büyük bir bölümü kuzey kutup dairesi içinde kalan, sıcak insanların yaşadığı soğuk bir ülke.

Başkenti Helsinki 600 bin nüfusuyla ülkenin en büyük kenti. Finlandiya beş buçuk milyon nüfusuna karşılık 338 bin kilometre karelik bir alana sahip.

Bu 16 milyon nüfuslu Hollanda'nın on katı büyüklükte bir toprak demek. Fakat bu toprakların büyük bit kısmı kutup ikliminde kalmakta ve göllerle kaplı olduğundan, nüfusun büyük bir bölümü güneyde Baltık kıyılarında yaşamaktadır. Toprakların ekilip dikilebilen alanı %8'i geçmezken, orman alanları %80'ne yaklaşmaktadır.

Helsinki Limanı

Finler, binlerce yıl önce Ural Dağlarının doğusundan buraya göç etmiş olup konuştukları Fince, Ural-Altay dil gurubuna girmektedir. Halkın %90'nı Fin, %6 kadarı İsveçlidir. Ve yine %90'nı Hristiyan olan Finlandiya'da, resmi dil Fince, İsveççe ve Laponcadır.

Finler, 650 yılı aşan bir süre İsveç egemenliğinde kaldıktan sonra bağımsızlığını kazanmışlar, fakat 1809 yılında bu kez de Rusya egemenliğine girmek zorunda kalmıştır. Rusya'daki 1917 devriminden

faydalanarak tam bağımsız olan Finlandiya, 2. Dünya Savaşında önce Alman Nazi ordularının, sonra da Rus Kızıl ordunun işgaline uğradıysa da her ikisine karşı da savaşarak bağımsızlığını korumayı başarmıştır.

Gemi limandan uzaklaşırken Tallin'in silueti

Gemi Tallin'den hareket ettiği zaman hava serin, sisli, puslu ve hemen yağacak gibiydi. Hatta geminin güvertesinde açık bölümler serin olup hırka yerine montu almadığıma pişman olmuştum. Fakat Baltık denizinin 80 km ötesindeki karşı kıyısında hava açık ve insanlar kısa kollu yazlık kıyafetler içindeydi.

Helsinki'de gemiden inince doğruca otobüs durağına gittim. Şehir merkezine giden bir tramvay ile tren istasyonuna dek gittim.

Burada çok büyük AVM'ler olup halk yoğun olarak bu bölgede dolaşıyordu.

Helsinki Tren İstasyonu

Bu AVM'den tren istasyonuna ve oradan da istasyonun arkasında bir meydana geçtim. İstasyon binası tüm Avrupa kentlerinde olduğu gibi çok büyük ve oldukça görkemliydi. İstasyonu geçince sağda Forum, solda bir meydan ve meydanın gerisinde Aleksis Kivi'nin heykelinin arkasında bir kilise. Helsinki merkezi buradan doğudaki limana dek uzanıyor. Bu liman bizim geldiğimiz batı limanından daha büyük görünüyordu.

Alexis Kivi Meydanı ve heykeli

Park

Şehirde görülecek yerler İstasyonla liman arasındaki bu sokaklara yayılmış durumda. Bu sokaklarda dolaşıp fotoğrafladıktan sonra Senato meydanı ve Esplanade Parkına geldim. İçinde çeşitli heykellerinde bulunduğu park oldukça kalabalıktı.

Parkın içinden liman tarafına ilerleyince büyük bir meydana pazar vardı. Pazarda tüm Baltık ülkelerinde gördüğüm orman meyveleri ve soğuk iklimden koruyacak kalın ve ilginç giysilerle değişik hediyelik eşyalar vardı.

Uspenski Katedrali

Meydanın sonlarında karşıda tepe benzeri hafif yüksekçe bir yerde Uspenski katedrali görkemli bir görüntü sergiliyordu. Rus mimar Aleksey Gornostayev tarafından tasarlanan bu Ortodoks kilisesinin yapımına 1862 yılında başlanmış ve 1868 yılında kullanıma açılmış.

Şehirde görülecek müzeler, kiliseler ve diğer yerlerin hemen çoğu bu limanla tren istasyonu arasında bulunuyordu. Bu yüzden bu bölgedeki ana caddelerde, bazen ara sokaklara da girerek üç saat kadar dolaştım. Hava da iyice açmış ve ısı da 20 derecenin üstüne çıkmış, gezi için ideal bir ortam oluşmuştu.

Meydanda Pazar ve orman meyveleri

Fakat Helsinki’de asıl görülmesi gereken yerlerden birisi de gemiyle 20 dakika mesafedeki Suomenlinna Adasıydı elbet. Ama Unesco dünya kültür mirası listesine alınan bu adaya ben zaman darlığından gidemedim.

Helsinki caddelerinden görüntüler

Helsinki'den görüntüler

Helsinki'den görüntüler

Durakta sızmış bir adam

Dönüşte tramvay durağında oturduğu yerde uyuyakalmış ayyaş bir adam gördüm. Ceketinin sağ cebinde muhtemelen boş bir şişe ve bir kutu bira, sol cebinde bir kutu bira görünüyordu. Ayrıca sağ elinde yarısı dizine dökülmüş bir kutu bira tutarak sızmıştı. Fotoğrafını çekip gemiye bindim.

Finlandiya’da fiyatlar ise İsveç ve Norveç gibi İskandinav ülkelerine özgü bir yüksekliği ifade ediyor. Yani öteki Baltık ülkeleriyle karşılaştırılamayacak kadar yüksek. Örneğin Riga pazarında bir Euro olan bir sebze veya meyve burada 4-5 Euro.

Litvanya’da 2 Euro’ya bile taksi bulurken burada tramvay bile 3.2 Euro. Almanya’da 1 Euro’ya aldığım patates kızartmasının yarısından daha azı, 2 Euro idi.

Helsinki’den görüntüler

Yine Almanya’da 3-4 Euro’ya aldığım döner dürüm burada 10 Euro idi. Oteller de bu şekilde pahalı olduğu için Tallin’de yatmayı ve Helsinki’ye gemi ile gidip dönmeyi planladım.

Helsinki’de Türk Kebabçı

Fakat 10 Avro da olsa Türk dönerciyi bulduğuma çok sevindim, diyebilirim. Çünkü hem doğru dürüst karnımı doyurdum ve hem de Helsinki’nin gezilecek yerleri hakkında bilgi aldım.

Sokaklarda gördüğüm insanlarda kaygı ve tasadan uzak, kendine ya da çevresine veya yönetimine güvenmenin rahatlığını izledim diyebilirim.

Dünyada okuma yazma oranı ve eğitim düzeyi en yüksek ülkeler arasında yer alan Finlandiya teknoloji üretiminde de önemli bir ülkedir.

Helsinki'den görüntüler

Helsinki'den görüntüler

Biliyorsunuz daha 5-6 yıl önce Nokia ile telefon dünyasının bir numarasıydı.

Özetle Finlandiya ormanların, göllerin, akarsu ve adaların on binlerle ifade edildiği bir ülke ve Helsinki sessiz, sakin, planlı, temiz ve güvenli sokaklarında keyifle gezilecek bir şehir.

Helsinki

Helsinki dönüşü geceyi Tallin’de geçirdikten sonra ertesi gün saat 16.00’da Riga’ya geldim. Riga’da o gün saat 21.00’e dek ve ertesi gün 12.00’ye dek gezip dolaştım.

Saat 14.00’te Riga’dan uçakla Almanya’ya dönerek doğu Avrupa ve Baltık gezimi tamamladım. Riga Düsseldorf uçağı alçaktan uçan küçük bir uçak olduğu için uçaktan yerin görüntülerini de ayrıca yayınlıyacağım.

BALTIC QUEEN GEMİSİ

Helsinki'ye Tallin Star gemisiyle gitmiştik. Sabah saat 09.00'da çekin yaptırıp gemiye binince, millet merdivenlerden yukarı çıkmaya başladı. Ben dokuz kat çıkamam diye asansörü bekledim. Fakat zaten doğrudan yedinci kata çıkmışız ki, iki kat sonra dokuzuncu kata çıktım.

Tallin Helsinki arasında çalışan gemilerden birisi

Geminin sancak tarafında en öndeki bölüme girmek için ek para istediler. Fakat diğer yerlerden pek farklı değildi. Onlar da pencerelerin arkasından ama cepheden görüyorlardı denizi.

Sonra geminin k   tarafına gittim. Burada martıların da konduğu açık bir bölüm vardı. Bu a  k bölme çıkıp Tallin'in siluet görüntülerini çektim. Fakat kapalı ve serin bir yağmur havası vardı. Bu yüzden     y  nce içeri girdim. Helsinki de böyleyse diye ceketi almadığıma pi  şman oldum.

Gemide AVM'lerden birisi

Isınmak için gemide gezmeye başladım. 8. Katta kafe ve restoranlar var. Yedinci katta AVM'ler. Gazinolar, Barlar,   ocuk oyun parkı, konser salonu vs. Yani bir şehrin caddelerinde neler varsa bunların hemen hepsi var gemide.

Baltık Denizinin siyahımsı gri sularında iki saat yol aldıktan sonra, Helsinki'ye vardık. Burada hava açık ve sıcaklık da iyiydi. Gemiden inince gelen ilk tranvay ile kent merkezine gittim. Helsinki

gezimi tamamlayarak geri dönüşümde ise Baltık Queen gemisiyle Tallin'e döndüm.

Gemideki kabinim; sağda yatağı, solda kanepa

Bu kez yolculuk 3.5 saat sürdü ve bir saat da önceden bindiğim için gemide 4.5 saat kaldım. Dönüş biletim kabinliydi. Helsinki'de çok yorulmuş olduğum için doğruca kabine gittim. Kabin beş yıldızlı bir otel odası gibiydi. Duşu tuvaleti lavabosu, aynası, dolabı, yatağı, kanepesiyle tek kişilik mükemmel bir adaydı.

Benim gezi boyunca kaldığım hostels otellere göreyse çok lükstü. Kanepenin karşısındaki kabin duvarına yapışık yatağı açınca kanepa hizasında temiz çarşaf, nevresim, yastık ve havluları olan tek kişilik bir yatak oldu. Hemen bir duş alıp üç saat kadar yatıp dinlendim.

Tallin'e varmadan bir saat önce kalkıp, kabinden çıkıp Baltık Queen'de dolaşmaya başladım. Baltık Queen'in 4. Katında araba ve tırlar var; 5-8 ve 9. Katları kabin olup buralarda yüzlerce oda var. 6 ve 7 katlar ise çarşı Pazar. Türkiye'deki 2M Mikros büyüklüğünde süpermarketler ve neredeyse Antalya Devlet Tiyatrosu kapasitesinde 400-500 kişilik konser salonları var.

Çok büyük bir salonda yolculuk boyunca konser devam etti

Örneğin: geminin 6. Katında tespit edebildiğim mağazalar şunlar. Gifts&Toys, cosmetics, butik, video games, süpermerket, Starlayt Palas Bar, kış bölümünde kocaman bir solon ve sahnesinde konser veren sanatçılar. Geminin 7. Katında Sea pub, street, çocuk oyun parkı, cigar clup, menhatın piyano bar ve yine geminin kış kısmındaki solonun balkonu işlevini yerine getiren konser salonunun 2. katı var.

Gemideki süpermarketin girişı

AVM'nin içi

Yani bu bir gemiden ziyade yüzen bir şehir. İnsanlar içinde yatıp kalkıyor, kafesine, restoranına, barına, gazinosuna gidiyor. Konser salonunda içkisini yudumlayarak sanatçıları izleyebiliyor veya piste çıkıp müziğin ritmine uyarak dans edebiliyor.

Hatta evinin market alışverişini de yaparak şehre indiği zaman tekrar AVM'lere gitme ihtiyacı duymadan doğrudan evine gidebiliyor. Tallin-Helsinki arasında çalışan gemiler hep böyle...

Gemideki bir yürüyüş ve seyir yolu (cadde)

Daha önce binenler için bu yazdıklarım anlamsız veya sonradan görmelik gibi gelecektir, ama ben böylesi büyük yolcu gemilerine ilk kez biniyorum. Daha önce Kopenhag'dan Lübek'e dönüşte büyük arabalı vapurlarda da böyle alışveriş merkezleri görsem de onlar bu kadar değildi.

Gemideki çocuk oyun alanı

Gemideki birahane

Fakat bu yazıyı yazma amacım, bu gemileri tanıtmak veya bunlara hayranlığımı ortaya koymak değil elbette. Bunları benim yeni görmem veya pek çoğumuzun hiç görmemiş olması, bu gemilerin en az yüz yıldır dünyada kullanılmakta olması gerçeğini değiştirmiyor. Ve yine bunların yüzmeye havuzları olan çok büyük ve çok lüksleri de var.

Gemide sokak ressamı bile var. 20 Avroya resminizi yapıyor.

Hatta benim bindiğim bu gemiler iki şehir arasında gidip gelen sıradan gemiler. Denize kıyısı olan hemen her ülke için olağan sayılabilecek durumlar.

İşte şimdi soru ve sorun şu! Ben orta Asya'da mı yaşıyorum ki bu gemiler bana bu kadar yabancı geldi? Antalya'da denizin dibinde yaşıyorsam bunlar benim hayatıma neden hiç girmediydi?

Yoksa vardı da ben mi bigane kaldım? Türkiye bin senedir neden denizlerle bir ilişki kuramadı ve neden hala bir kara devleti?

Neden bizim bir bakanımız, İsviçreli bir bakana “Sizin deniziniz yok. Neden bir denizcilik bakanlığınız var” diye soru sorabiliyor? Tabii ki İsviçreli bakanın yanıtı denizsizliğimizin de ötesinde ilginç anlamlar taşıyor. Çünkü diyor ki İsviçreli “Sizde adalet mi var ki, adalet bakanlığınız var?”

Sigara içilen bölüm

Evet gerçekten adalet olmadığı halde adalet bakanlığımız, Ormanları yakıp yağmalatan bir orman bakanlığımız, İsrail ve Hollanda'nın tarım ve tohum firmalarına çalışan bir tarım bakanlığımız ve daha olmayan her şeye dair bakanlıklarımız varken, üç tarafımız denizlerle çevrili olduğu halde, neden bir denizcilik

bakanlığımız yoktur. Genel kurmay başkanlarımız bile kara kuvvetlerinden gelir. Oysa dünya genelinde genelkurmay başkanları deniz kuvvetlerinden gelir.

Dünyada söz sahibi olan ülkelerin hepsine de bu üstünlüğü sağlayan en önemli etken denizlere hakimiyetleridir. Maalesef Türkiye hala denizlere küsüp, sırtını dönmüş bir orta Asya ülkesidir. Denizi olmayan İsviçre gibi bir denizcilik bakanlığı olmadığı gibi, denizi olmayan Macaristan kadar balık üretimi de yoktur.

Gemideki gazino

Türkiye bir tarafa, gelelim şimdi Antalya'ya... Denizle bütünleşmiş, denizin şehri Tallin 450 bin nüfuslu bir kent. Bütün ülke 1.350.000 nüfuslu. Yani değil Tallin, Estonyanın tamamı, Antalya'nın yarısı kadar. Öyleyse Antalya'da neden Tallin'in onda biri, hatta yüzde

biri kadar deniz kullanılmıyor? Tallin denilince ilk akla gelen deniz iken, neden Antalya denizden 10 bin kilometre içerde bir kara kentini anımsatıyor.

Helsinki ile kıyasladığım zamansa Antalya Helsinki'nin dört katından büyük ve tüm Finlandiya nüfusunun yarısı kadar. Ama orada deniz yaşamın neredeyse % 60-70 ine egemenken Antalya da denizin yaşama etkisi bu anlamda sıfır. Bırakın ülkeler arasını, neden Antalya'da her saat başı bir gemi Kundu'dan Konyaaltına hareket etmez? Neden ilçeleri arasında gidip gelmez?

Baltıkta güneşin batışı

Antalya'da Akdeniz, iklime etkisi ve plajlarının dışında Antalya'nın ne işine yarıyor? Antalya'nın en önemli ve en öncelikli sorunu ulaşım değil mi? Neden ulaşımında deniz kullanılmıyor?

Helsinki'den Tallin Limanına dönüş

Biz Orta Asya'dan bin sene oldu gelesi, bin sene daha mı bekleyeceğiz, denizlerle bütünleşmek için?

RİGA'DAN DÜSSELDORF'A

Riga'dan bindiğim Air Baltic havayollarına ait uçağın tüm yolcuları kapıdan uçağa bir otobüsle geldik. Yani kapasitesi 80-100 kişiden fazla olmayan küçük bir uçaktı sanıyorum.

Belki bu yüzden ya da belki de atmosfer burada daralmış olduğundan olacak uçak çok yüksekten uçmadı. Yeryüzü fazla gözden kaybolmadı. Ve ben de Letonya Almanya arasını uçaktan fotoğraflamaya çalıştım. İşte onlardan örnekler.

Riga'da Dauvaga Nehri yukarıda/ Yeryüzü görüntüleri aşağıda

HAMBURG, KOPENHAG VE MALMÖ GEZİSİ

Almanya'ya geldiğim 2015 yazının ilk ayında, Köln-İsviçre gezisi dışında fazla uzağa açılmamış ve Köln civarındaki yakın şehirleri gezmiştim. Ağustos sonlarına doğru Köln, Berlin, Prag ve Nürnberg gezisini gerçekleştirdim. Batıda Lüksemburg, Hollanda ve Belçika'yı merak etmiyordum. Çünkü önceden oralarda çok gezmiştim. Bu yüzden hedefim Hamburg ve kuzey ülkeleriydi.

Hamburg

Oturduk bilgisayarın başına... Köln-Hamburg otobüs bileti... Hamburg-Kopenhag otobüs bileti... Hamburg ve Kopenhag'da otellerin ayırtılması veya satın alınması, derken altı günlük bir gezi programı hazırladık. Ve 5 Eylül gecesi saat 23.00'te Köln'den çıktım yola... Sabah saat 05.30'da Hamburg'dayım. Hamburg'da üç saat

kadar liman taraflarında dolaştıktan sonra 09.00’da Kopenhag yoluna çıkıyorum. Çünkü Hamburg’u Kopenhag dönüşünde gezeceğim.

Kuzey Almanya kırsalı

Şimdi tüm dikkatimi, Hamburg- Kopenhag arası Kuzey Avrupa’nın coğrafi yapısını anlamaya odaklamışım. Yeryüzü şekilleri açısından hemen hiçbir engebenin bulunmadığı düzlüklerde tarım alanlarıyla orman alanları yaklaşık birbirine denk bir dağılış gösterirken, sanki kuzeye doğru gidildikçe tarım alanları artmaya başladı. Tarım alanlarında pancar, patates ve en çok da mısır vardı.

Bu arada otobüs Lübeck kentine girip yolcu indirip bindirdi. Lübek Almanya’nın Baltık denizi kıyısındaki en büyük limanı. Aynı zamanda kanal ile Elbe Nehrine de bağlandığı için, Baltık Denizi ile Kuzey Denizini de kestirmeden birbirine bağlamaktadır. Nüfusu

200.000’ni aşan şehir, Baltık ülke ve kentleriyle ticarete önemli bir üs durumundadır.

Lübek’te bir meydan

Lübek’ten sonra arazi yine büyük düzlükler halinde devam ederken, Danimarka içlerinde ekim dikim alanları daha da genişledi. Danimarka’da eylül başları, Türkiye’nin temmuz ortaları gibi; tahıl hasadı yeni bitmiş, çoğu tarlalar henüz sürülmemiş, sapsarı anızla kaplıydı. Pancar, patates ve mısır tarlası gibi yeşil alanlar daha azdı.

Sanki kuzeye çıktıkça yağışta da biraz azalma olmuş gibi geldi bana. Gerçi sıcaklık düşük olduğu için buharlaşma az olduğundan, orman ve çayırlar yine de gür ve canlıydı.

Danimarka kırsalı

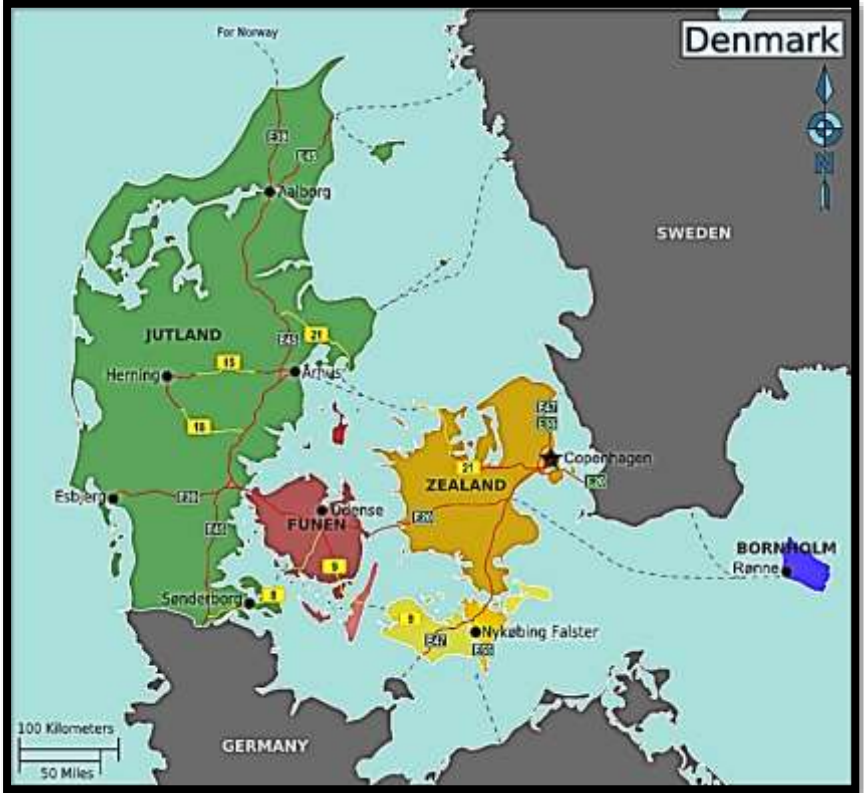

Bir çiftlik evi

Hamburg- Kopenhag arasındaki kırsal kesimlerde çektiğim fotoğrafları, Kopenhag dönüşünde de girip çıktığımız Lübek'ten yakaladığım görüntülerle birlikte paylaşıyorum.

KOPENHAG (KOBENHAVN)

Danimarka, bir zamanlar tüm Avrupa'ya korku salan, Akdeniz'e kadar inip koloniler kuran, Vikinglerin ülkesi. Kuzey Denizi ile Baltık denizinin arasında, gelir dağılımı dengeli, çok gelişmiş, ileri ve dünyanın en mutlu insanların yaşadığı kabul edilen bir ülke. Beş buçuk milyon ülke nüfusunun bir buçuk milyona yakını başkent Kopenhag'da yaşıyor.

Danimarka haritası

Baltık Ülkeleri yukarıda/ Kopenhag Malmö aşağıda

Otobüsle kara yolculuğumuz belli bir noktada bittikten sonra çok katlı bir araba vapuruyla bir saatten fazla yol aldık. Sonra da tekrar karaya çıkarak otobüste yolculuğumuza devam ettik.

Tarih boyunca İskandinav ülkelerinin ticari ilişkilerinde en önemli liman olan Kopenhag, zaten kelime anlamı olarak da ticaret limanı demekmiş. Danca Koben=Tüccar demek, Havn ise liman demek. Zaten bizim Kopenhag, Almanların Kopenhagen dediği bu kente, Danimarkalılar kendi dillerinde Kobenhavn diyor.

Araba vapuruyla Danimarka'ya geçiş

Hamburg Kopenhag yolculuğumuzda, Kopenhag'a 20-30 kilometre kala önümüze bir polis arabası geçip kendisini takip etmemizi istedi. Polisi izleyerek otobanın dışında bir park yerine geldik. Polis ile şoför epeyce bir şeyler konuştular. Polis bagajları

kontrol etti, ama anlaşamamış olmalılar ki, başka bir ekip çağırdılar. Gelen ekipteki köpek, arabanın etrafında içinde dolaştırıldı. Bagajlar aılıp koklatıldı. Fakat bir şey bulamamış olmalılar ki, yola devam etmemize izin verildi.

Danimarka kırsalından

Kısa bir süre sonra Kopenhag'a girip ZOB dedikleri otobüslerin indir-bindir yaptığı yere geldik. Burası merkezi tren istasyonunun alt sokağıydı. Karşıya geçip istasyona geldim. Burada bir bayana otelin adresini gösterdim. Çok yakın olduğunu, istasyonun arka sokağında 200 metre ileride olduğunu söyledi. Fakat otele giriş saat 16.00'daydı.

Bu yüzden dışarı çıkıp caddede ilerlerken Ankara Restorana rastladım. Biraz sohbetten sonra, az ilerde Uludağ Döner olduğunu söyledi.

Kopenhag'da Uludağ döner

Burada yemek yerken Diyarbakırlı dönerci sohbetimizde, Erdoğan'a ateş püskürdü. "Oy uğruna milleti birbirine kırdırıyor" dedi. Yani Avrupa'da da görüşler iki kutupluydu. Kimi Erdoğan'ı kahraman ilan ederken, kimi katil ve diktatör olarak görüyordu.

Saat 16.00'da otele giriş yaptım. Burası bir hostels otel olup odada dört ranzada dört altta, dört üstte olmak üzere 8 kişi kalıyordu. Ben sekiz nolu yatakta üstteyim. Karşımda üstte yatan da Fransa'da çalışan Rizeli bir delikanlı. Altımızda iki Alman kız var. Diğer iki ranzadaki dört kişi ise farklı milletlerden gençler.

Kopenhag Tren istasyonu

Bir duş alıp yatağa uzandıktan sonra, Rizeli gençle kısa bir Türkiye sohbeti yaptık. Türkiye’deki faşist diktatörlüğe gidişi, üzülenek izlediğini ve Türkiye’ye dönmek istemediğini söyledi. Bir saat kadar dinlendikten sonra, gezmeye istasyondan başladım.

İstasyon oldukça büyük tarihi bir bina idi. Karşısında Tivoli Parkı var. Aslında gezilecek yerler listemde Tivoli Parkı da var, ama burası otele yakın olduğu için sonra gezerim diyerek geçtim.

Parkın arkasında müthiş güzel bir kilise görüp o tarafa gidiyorum. Bu tarihi yapı, belediye hizmet binası olarak kullanılıyormuş. Çok görkemli bir binaydı.

Kopenhag Belediye binası

Binanın önünde ki meydanda aynı tarzda tarihi binalar ve aralarında çok yüksek bir heykel var. Bulvar tarafında ise Danimarka ve Dünya Edebiyatının en önde gelen masal yazarı Andersen'in heykeli vardı. Zaten bulvarın adı da Andersen Bulvarıydı.

Belediye binasının önündeki meydan günün her saatinde cıvılcıvıl insan kaynıyor. Çünkü bu meydana bakan iki tarihi binanın arasından Kopenhag'ın en uzun çarşısına, Stroget Caddesine giriliyor.

Yol boyunca ilerlerken taşıt trafiğine kapalı ara sokaklara da dalıp çıkarak tarihi binaların kiliselerin fotoğraflarını çektim. Nyhavn'da (eski liman) bot turlarıyla ilgili bilgi aldım. Fakat akşam oluyordu. Onun için bot turunu sonraya bırakıp geri dönüşe geçtim.

Andersen Heykeli

Dönüşte gelişimin ters tarafına kayarak, tarihi kentin ara sokaklarında dolaştım. Burada şehri tepeden seyir olanağı veren yüksek silindirik bir bina varmış. Gidip oradan şehri izlemek istiyordum. Fakat ben silindirik kuleye geldiğimde yukarı çıkış sona ermişti. Bu yüzden kuleden seyir olanağı bulamadım.

Kulenin önündeki meydanda bar ve restoranlar akşam için hazırlık yapıyorlardı. İlginç ışıklandırmalarının yanı sıra, her restoranın en gözde bir yerinden alevler yükseliyordu ki, sanıyorum bunlarda ışıkla yapılan bir görseldi.

Silindirik kule

Kuleden sonra geri dönüŖte, çok ilginç kamu binaları veya konut Ŗeklinde tarihi yapılar vardı. Genelde ortaçağ mimarisini andıran bu yapılardan oluŖan sokaklarda epeyce dolaŖtım. Bazı yapıların üzerinde veya önünde deęiŖik boyutlarda heykeller vardı. Bunların fotoğraflarını çekerek Stroget Caddesinin baŖlangıcına çıktım.

Aslında bu bölgenin tamamı korunan eski kentin içinde kalıyordu. Fakat kafe, bar ve restoranlarla alıŖ veriŖ yapılan dükkan ve mağazalar Stroget Caddesi üzerinde olduğundan insan yoğunluğu bu cadde üzerindeydi

Stroget Caddesi

Stroget Caddesinin sonunda yeniden Belediye binasının önüne geldim. Meydan yine insanla doluydu. Belediye binasının yeniden değişik resimlerini çektim. Ortalık kararmaya başlamıştı. Tren istasyonunun üst tarafından otele döndüm.

HOSTELS OTELLER

Kopenhag'da ikinci günü Malmö'ye ayırmıştım. Saat altıda Malmö'den döndüğümde çok yorgundum ve doğruca otele gidip uzandım. İki saat kadar dinlendikten sonra saat 20.00 gibi Tivoli Parkına gitmek istiyordum. Çünkü hem gündüz ve hem de gece görüntülerini çekmek istiyordum.

Odada bir numaradaki Fransız genç uyuyor, 5 ve 7 numaradaki Alman kızlar ise yataklarına uzanmış, cep telefonlarına dalmışlardı. Hello deyip yatağa uzanmıştım ki, akşam İsveçli kızın yattığı 4 nolu yatağa Çinli bir kız geldi. Çünkü burası bir hostels oteldi.

Stroget Caddesi

Ben gezilerimde genellikle Hostels otelleri tercih ediyorum. Kopenhag'da kaldığım otel de bir hostels oteldi. Aslında ucuz olması

tercih nedenlerimin başında gelse de, tercih nedenim sadece bu otellerin daha ucuz olmasından kaynaklanmıyordu. Akşam otele yorgun geldiğimde, bir odada yalnız başıma yattığım zaman, yorgunluğumu daha fazla hissediyorum. Kendimi daha derin düşüncelerin içinde buluyorum. Gece ve yalnızlık bir hüzne dönüşüyor.

Liman olarak kullanılan kanallar

Oysa Hostels otellerde en az dört kişiyle paylaşıyorsunuz odayı. Bu 6-8 veya 10 kişi de olabiliyor. Çoğunuz bunun nesi güzel diyebilirsiniz. Bunun aslında pek çok güzel tarafı olmakla beraber bence bunların en başında güven geliyor. Çünkü şu dünyada beni en çok rahatsız eden şey, insanların birbirine güvenemeyişidir. Güven duygusunun en alt seviyelerde olduğu ülkelerin başında da Türkiye geliyor. Maalesef insanlar babama bile güvenmem, diyor.

Bana göre şu dünyada insanlığın en büyük sorunu da güven sorunudur. Küresel sermaye ile bir veba salgını gibi yayılan tüketim hırsı, ben duygusu ve teknolojinin insanı esir alması sonrasında insanın içine kapanıp yalnızlaşması ve bireyselliğin tavan yapması yüzünden, dünya bir güven bunalımı yaşamaktadır

Bu oteller, insanlar arası güvenin tesisi kadar, insanların birlik duygusunu geliştirmesi, insan olduğunun farkına varması, insanların birbirini ırk, renk devlet millet ve cinsiyet temelinde değil de insan temelinde algılamasına yardımcı olması açısından da insanlığa büyük katkı sağladığını düşünüyorum.

Kopenhag'ın her tarafında tarihi yapılar var

Çünkü buradaki odalarda aile ve arkadaş gurupları birlikte kalabildiği gibi, yalnız veya küçük gruplar ırk, renk, din veya cinsiyet farkı gözetilmeksizin başvuru sırasına göre yerleştirilmektedir.

Eskiden bu tür oteller, sırt çantalıların (hippilerin) gittiği, tahta ranzalarda pislik içinde yerler olarak gösteriliyordu. Ben bu tür otellerde ilk kez 1998’de Avustralya’da Brisbane’da ve 2002 yılında da Fransa’da Strasburg’da kalmıştım. O zamanlar duş tuvalet dışarıda ve ahşap ranzalar olmakla beraber, müşterilerin çoğunluğu öğrenci gençlikti ve aslında yataklar o zaman da temizdi.

Bir dinlenme yeri

Şimdi ise binalar yenilenmiş, duş tuvalet odalara alınmış, ranzalar ve yataklar yenilenmiş, numaralanmış, oda ve kat kapıları şifreyle açılıyor. Ranzalar metal ve sabit. Her ranzada, herkesin

başucunda iki priz ve başucu lambası var. Ranzaların altında kilitlenebilir sandık veya bazılar var. Ya da yanda dolap var. Odalar duşu, tuvaleti ve internet hizmetleriyle, pahalı otellerden farksız. Otele girişte temiz nevresim, çarşaf, yastık kılıfı ve havlularınızı alıyorsunuz. Çıkarken de Rusya trenlerindeki gibi kirlilerini teslim ediyorsunuz.

Aslında konaklama tesislerinin tarihi geçmişi de yakın dönemlere kadar böyleydi. Örneğin 1960'lı yıllara kadar il ve ilçelerde hanlar vardı. Burada insanlar büyük odalarda sıralanıp yatardı. 1990'lı yıllara kadar otellerde de tek kişilik odalar zengin iş adamları için az sayıda olur, odaların çoğu iki, üç ve hatta dört kişilik odalar şeklindeydi. Ve bu odalarda birbirini tanımayan insanlar birlikte yatardı.

Kopenhag'da bir meydan

Ben 1970’li yıllarda Ankara İtfaiye Meydanındaki otellerde bu şekilde doğudan, batıdan veya Karadeniz’den gelen insanlarla aynı odayı paylaştığımızı anımsıyorum. Tanrı misafiri diye hiç tanımadığımız yabancıları evimize aldığımızı anımsıyorum. Ne zaman ki küresel sermaye Türkiye’ye girdi, helal haram, hak hukuk anlayışı; hap yap para kap, köseyi dön anlayışına dönüştü ve toplumda bireysellik öne çıkmaya başladı, işte o andan itibaren insanların birbirine güveni de kalmadı. Yolda kalan bir insanı arabamıza almaya korkar olduk.

Tivoli Parkının girişi

Bu insanı mutsuz ettiği kadar, kendini kendi cinsinden koruma, savunma adına maddi manevi tedbirler almak zorunda bıraktı. Bu durum ağır ağır geliştiği için çoğumuz farkına varamadan alışıp gittik. Ben bu korkumu İran’da iyice fark ettim ve bununla

mücadeleye karar verdim. Çünkü küresel sermayenin giremediği İran'da insanlar hala birbirine güveniyor. Hiç tanımadığı bir yabancıyı evinde misafir edebiliyordu.

İranlı kendisi de şehre gittiğinde misafirhanelerde tanımadığı İranlılarla beraber kalıyordu. Ben İran'da dolaştığım 70 gün içinde bazen evlerde, bazen otellerde ama en çok da misafirhanelerde kalmıştım. Hem ucuz ve hem de misafirhanelerin yemek yapma olanağı sağlayan mutfakları vardı.

Sibirya ve Orta Asya'da dolaştığım bir ayı aşkın sürede de yine odayı birkaç kişiyle paylaşmıştık. Fakat Türk Cumhuriyetlerinde güven olmadığı için, üç dört kişilik odalarda üç dört yatağın parasını ödeyerek tek başıma kalmıştım. Ayrıca bu otellerin mutfakları da yoktu.

Avrupa'daki hostels oteller, İran misafirhanelerinin modernleştirilmiş çağdaş bir versiyonu gibi. Ve mutfak sistemi burada da en önemli tercih nedenlerinden. Çünkü müşterilerin bazıları otelin restoranında yerken çoğunluk mutfakta kendi yemeğini kendisi yapıyor. Mutfakta tüp ve her türlü araç gereç var.

Bu otellerin fiyatları ucuz olmasına karşın, bir odada ortalama altı kişi yatırdığı için ekonomik olarak da güçlü olup şehir merkezlerinde bulunuyor ki, bir gezgin için en önemli avantaj otelin merkezi yerde olmasıdır.

KOPENHAG'DA ÜÇÜNCÜ GÜN

Kopenhag'ı büyük ölçüde gezdiğimi düşündüğüm için, hiç acele etmeden saat dokuzu geçerek otelden çıktım. Bugünkü programımda öğleden önce bot turu vardı. Bunun için Tivoli parkının altından, ilk gün gezdiğim Stroget caddesine paralel bir caddeden ilerleyerek ve Christiansborg Sarayının arkasındaki Thorvaldsen Müzesinin içinden geçerek, turun başlama noktası olan Nyhavn'a geldim. Nyhavn tarafından müze ve sarayın fotoğraflarını çektim.

Tivoli Parkı

Bot turu 80 krondur, ama Kopenhag'ın görülmeğe değer yerlerinin nerdeyse yarısını görme olanağı sağlıyordu. Aslında en güzeli 205 krona bir hop on, hop off bileti alırsanız tüm Kopenhag'ı bir

günde ve daha yakından gezme olanağı sağlıyor. Çünkü bu bilet o gün akşama kadar tüm bot ve otobüslerde geçerli oluyor.

Bot turu

Yani doğal veya tarihi görülmesi gereken bir yere geldiğinizde inip orayı gezdikten sonra otobüs veya sonraki bir botla yolunuza devam edebiliyorsunuz. Ve bu bot ve otobüslerin güzergahında, Kopenhag'da gezilecek yerlerin hemen hepsi de var.

Bugün bot turundan sonra Kopenhag Kalesini gezmeyi planlamıştım. Ama bot turu sırasında kalenin yanından geçtik. Önemli bir özelliği yoktu.

Bot turnyla geizilen yerlerden

Kopenhagen Kalesi

Yani kale deyinde hani yüksek bir yerde ve surlarla çevrili bir yer anımsanır ya, burası şehrin içi gibi, kanaldan bir iki metre yükseklikte çevresi de surlarla değil sularla çevrili birkaç futbol sahası büyüklüğündeki bir adada, çok büyük olmayan tarihi yapılar topluluğu gibi bir yerdi.

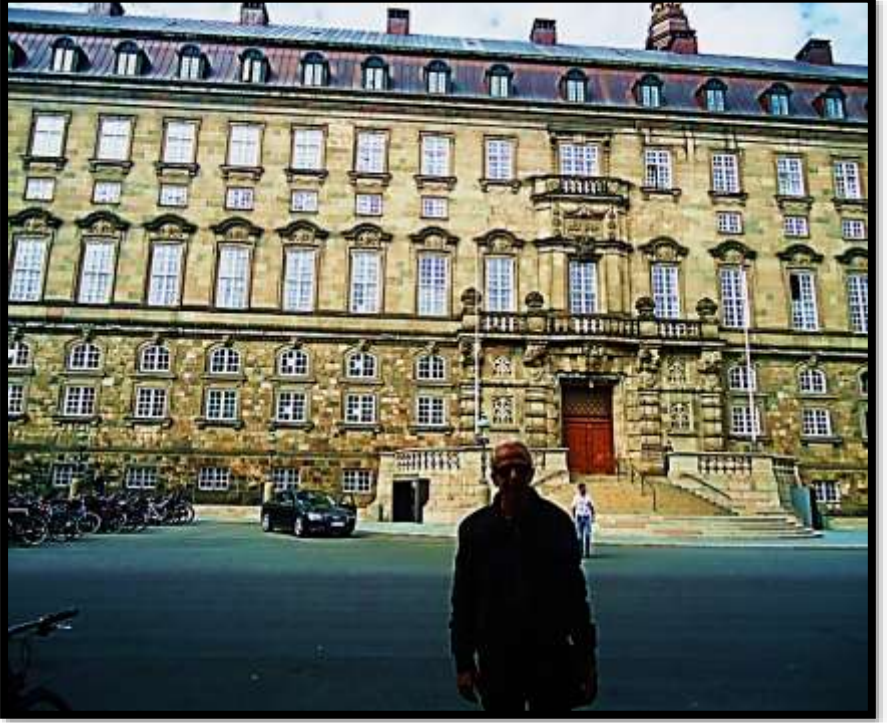
Bu yüzden turdan dönüşte Nyhavn'nın çıkışındaki büyük kanala kadar yürüyüp, Otel tarafına dönüşe geçtim. Biraz ilerleyince önüme Dansk Jodisk Müzesi çıktı. İçeri girince büyük ve güzel bir bahçe ile karşısındaki tarihi yapıların altından arkaya geçiş vardı. Bu geçişten geçince de karşıma yine Christianborg sarayı çıktı.

Bot turuyla gezilen yerlerden

Demek ki bu saray, müze olarak kullanılan iki tarihi yapının arasında ve bir cephesi de Nyhavn tarafına bakıyordu. Hatta ilk gün

bu taraftan fotoğraflarını çekmiştim. Madem sürekli karşıma çıkıyor biraz zaman ayırıp gezeyim diye merdivenleri çıkıp içeriye girdiğim, içerdeki görevliden bilet isteyince, buranın Danimarka Parlamentosu olduğunu söyledi.

Parlamento Binası

Parlamentodan çıkışta da yol boyunca o kadar çok tarihi ve turistik değerlerle karşılaşıyorum ki, hangisine bakacağımı, hangisinin fotoğrafını çekeceğimi şaşıyorum. Kopenhag'da tarih öylesine güzel korunmuş ki, insan bugününü geçmişte yaşıyormuş gibi oluyor. Ayrıca tarihi dokunun bütünlüğü de öylesine korunmuş ki, aralara sıkıştırılmış tek bir yeni yapı göremedim.

Botun geçtiği kanallar kimi yerde çok geniş kimi yerde çok dar

Bot turunun çıkış yeri Nyhavn çevresi ve parlamento

Bu yüzden son 15 gün içinde gezdiğim, dünyanın en gözde tarihi ve turistik şehirlerinden Prag ile Kopenhag arasında bir karşılaştırma yapmam gerekirse, bana göre Kopenhag'ın artıları biraz daha fazla gibi geliyor.

Çünkü her ikisinde de tarihi dokunun korunması, parklar, bulvarlar, sular ve köprüler ortak özellikler olsa da, Kopenhag'da sular ve köprüler açısından bir üstünlük var. Çünkü Prag'da bu tek bir nehre dayanırken, Kopenhag'da deniz ve kanallardan oluşan çok daha zengin bir sular coğrafyası var. Ve yerleşimler yanında veya yakınındaki sulara göre biçimleniyor ve en çok suların damgasını taşıyor.

Tivoli Parkı

Bir diğerk üstünlüğü ise Kopenhag, Prag'dan daha kalabalık bir şehir olmasına karşın daha sessiz ve sakin bir görüntü sergiliyor. Çünkü arazi düz olduğu için ulaşımın önemli bir bölümünü bisiklet ve birazını da kanallar üstlendiğı için, taşıt trafiğı azalıyor. Fakat Kopenhag Prag'a göre epeyce pahalı.

MALMÖ

Kopenhag'a gelişimin ikinci günü sabah 07.00'de uyandım. Odadaki diğer yedi kişi uyuyordu. Sessizce kalkıp giyinip, elimi yüzümü yıkayıp çıktım. Aşağıdaki mutfakta erken kalkanlar yemeklerini yapıyor, her millettten çeşit çeşit yemek ve kahvaltılıkların kokusu geliyordu.

Ben sadece sıcak su alıp salona geçtim. Kahvaltılık nevalemi çıkarıp kahvaltı ettikten sonra, erkenden otelden çıkıp Malmö'ye gidecek otobüsün nereden kalktığını araştırmaya başladım. Fakat obüs için net bir bilgi edinemeyince, daha fazla zaman kaybetmemek için trenle gitmeye karar verdim.

Kopenhag- Malmö arası 30-40 kilometreden fazla değil ve her 15-20 dakikaya bir tren kalkıyor, ama bilet için 160 kron gibi bir para aldılar. Mesafeye göre fiyatı oldukça pahalı geldi bana. Aslında banliyö treniyle 40 dakikalık bir yol ama bir devletten başka bir devlete (Danimarka'dan İsveç'e) geçiliyor.

Bu yolculuğun en önemli noktalarından birisi de Kopenhag şehrinin bulunduğu ada ile Malmö arasındaki boğazın bir köprü ile aşılmış olmasıdır. Uzunluğu on kilometreye ulaşan Oresund Köprüsünden geçmek de yolculuğun amaçlarından birisi oluyor.

8 Eylül 2015 sabahı Malmö'de merkez (Santral stayşin) istasyonunda trenden inince ilk fark ettiğim şey buranın çok pahalı olmasıydı. İstasyonun tuvaletine giriş için bile 2 avro istediler. Ama akşama kadar gezip geri döneceğim için önemsemedim. Bunları düşünmek yerine hemen gezmeye başlamalıyım diye istasyondan dışarı çıktım.

Malmö Limanı

Çıkışta şehir merkezini gösteren levhanın ters yönünde başladım gezmeye. İstasyonun arka tarafları ve liman taraflarını dolaştım. Sonra da bir kanalın köprüsünden geçerek şehir merkezine girdim. Her taraf tarihi değer taşıyan estetik yapılarla doluydu. Caddelere ve ara sokaklara gire çıka dolaşırken, polis binasının karşısındaki meydanda meyve satan birisine rastladım.

Türk’e benzettiğim için “Türk müsünüz” diye sordum “Iraklı Kürt’üm. Fakat Türkçe biliyorum” dedi. Üç saattir yürüyor ve yorulmuştum. Oturup biraz dinleneyim ve hem de sohbet ederiz diye düşündüm. Burada fazla Türk olmadığını söyledi. Bu arada sarışın mavi gözlü bir adam buna meyve getirdi. Iraklı Manav “İşte bu Türk, bununla konuş” dedi.

Malmö

Fakat adamda pek Anadolu tipi yoktu. Nerelisin dedim; “Ben Makedonyalıyım. Burada epeyce Makedon Türk’ü var” dedi. “Neden hiç Türk işyeri veya dönerci yok” dedim. “İşyerlerine Türkçe isim koymazlar, dönerci de epeyce uzakta bir tane var” dedi.

Balkan türklerine daha önce başka ülkelerde de rastlamıştım. Bunlar Anadolu’dakilere göre daha beyaz tenliydi. Türkçeleri de Türkiye dışındaki başka Türklere göre oldukça düzgündü.

Kale çevresi

Burada biraz sohbet ve biraz dinlendikten sonra ilerleyerek Tarihi bir binada bir AVM'ye girdim. Aslında alışveriş niyetim olmayıp sadece tuvalet için girmiştım. Çarşı tarihi bina ve katlarında devam ettikten sonra, yolun üzerinde bir t p ge itile caddenin karşısındaki binalarda da devam ediyordu.

Çarşıdan çıkıp dolaşmaya devam ettim. Önüme büyük bir meydan ve meydanın arkasında büyük bir park geldi. Bu parkta biraz dolaşıp oturup dinlendim.

Parkın sonundaki yolu geçince daha büyük bir parka girdim. Ama dikkat edince buranın mezarlık olduğunu gördüm. Fakat mezarlıktan çok, devasa ağaçları, kanalları köprüleriyle güzel bir parka benziyor ve park olarak da kullanılıyordu.

Mezarlıkların park olarak kullanılması üzerinde biraz düşününce, insanların öldükten sonra toplumdaki uzak bir yerlere gömölüp toplumdaki uzaklaştırılması yerine, bu şekilde toplumla iç içe ve şehrin yaşamı içinde olmasının daha uygun bir yöntem olduğunu düşündüm.

Park ve mezarlık

Parkın iki yanındaki sokaklara girip çıktım. Her taraf Prag veya Kopenhag gibi tarihi yapılarla doluydu. Oysa akşam otelde karşılaştığım gençler “Malmö’de görülecek bir şey yok” demişlerdi. Fakat ben burada tarih adına, coğrafya adına, şehircilik ve insan çeşitliliği adına Malmö’de çok şeyler bulduğumu söyleyebilirim.

Park ve kanal

Parkın bittiği yerdeki bulvarın karşında çok daha büyük bir park daha vardı. Burada gezerken Malmö Kalesini gördüm ve hemen oraya gittim.

Kalenin etrafı su kanalı ile çevriliydi. Kanalin çevrelediği üç yönde sur görevini gören toprak yığılarak, 22-25 metre yüksekliğinde bir korunma duvarı oluşturulmuş.

Hani kale deyince insanın aklına, kalın taş duvarlardan oluşan surlargeldiği için, bu toprak yığınına önce biraz garipsemiştim. Ama yemyeşil çimlerle kaplı ve hafif eğimli görünüşü karşısında hayran kaldım, diyebilirim.

Malmö Kalesi ve kanaldan sonra yükselen çimlendirilmiş toprak duvar.

Kalenin ön tarafında girişi ise normal araziyle aynı seviyede. Ama bu tarafta savunmayı güçlendirmek amacıyla kanal en az iki kat genişletilmiş.

Kalenin içinde genişçe bir alan ve müzesi var. Ben zaman yetersizliği ve yorgunluk nedeniyle müzesine girmedim ama sur görevi yapan toprak yığınının üzerine çıkarak çevrenin çekimlerini yaptım. Bu surlar fazla yüksek olmasa da Malmö düz bir alanda bulunduğu için güzel bir seyir olanağı sağlıyor.

Kalenin girişı

Kaleden dönüfte Liman tarafına saparak bu bölgeleri de gezdim. Zaten Malmö müzelere girmek veya kanal turlarına katılmak gibi zaman alacak etkinliklere katılmadıktan sonra bir günde çok rahatça gezilebilecek bir kent. Ben yeterince gezdiğimi düşünerek istasyona ve oradan da Kopenhag'a döndüm.

HAMBURG

Bir yeri güzelleştiren üç temel unsur var. Bunlardan ikisi yerin doğası birisi de imarıyla ilgili. Doğal yapıda da en önemli iki faktör su ve yeşil. Sular yerleşimlerin en güzel süsü. Bu deniz, göl, ırmak, kanal olabiliyor, bunların olmadığı yerlerde havuz ve fiskiyeler devreye giriyor.

Doğal dokunun yerleşimlere sağladığı diğer bir güzellik de, zengin bir bitki örtüsüne sahip olmasıdır. Yeşil alanlar, doğal olduğu kadar ağaçlandırılmış park ve bulvarlarla, meydanlarla da sağlanmaktadır.

Hamburg

Kentleşmenin güzel veya çirkin olmasında en önemli faktörlerden birisi de imardır. Yani doğal dokuyu ortadan kaldırmadan, hatta fazla bozmadan biçimlendirilmesi ve üzerinde kurulacak yerleşimin doğal yapıyla uyumlu olması, fayda kadar estetiğin, göz zevkinin de dikkate alınması gerektiğini düşünüyorum.

Yani bir yerleşimin güzellik adına vazgeçilmezleri olarak mavi, yeşil ve yapıların estetiği ön plana çıkmaktadır ki, Hamburg bunların hepsine sahip bir şehir.

Rathaus (Belediye)

Ayrıca kanallar yoluyla hem Kuzey denizi ve hem de Baltık Denizine açılabildiği için, Hamburg'u önce Baltık Gezisi kitabıma koymayı düşündüysem de, sonradan Almanya'nın bütünlüğünü

bozmamak adına, Almanya Gezileri dosyasına aktardım. Onun için Baltık Gazisini Hamburg’da bitiriyorum. Faydalı olabildiysem ne mutlu bana. Selam ve sevgilerimle...

SON

KİTAP HAKKINDA

Minsk tam bir kültür ve sanat kenti ve nehirleri, kanalları, göletleriyle, orman gibi parklarıyla en azından üç dört günde gezilebilecek bir şehir.

Tarih boyunca İskandinav ülkelerinin ticari ilişkilerinde en önemli liman olan Kopenhag, kelime anlamı olarak da ticaret limanı demekmiş. Danca Koben=Tüccar, Havn ise liman demek.

Varşova kenti 13. Yüzyılda kurulmuş. Fakat kentin 2. Dünya Savaşında %80'ni yıkılmış. 1944 Ağustosunda Almanlara karşı direnişe geçen Varşovalılar, 63 gün dayanabilmişler. Şehir yerle bir olurken 120 bin ölü ve yüz binlerce yaralı vermişler.

Helsinki'de görülecek müzeler, kiliseler ve diğer önemli yerlerin hemen çoğu bu limanla tren istasyonu arasında bulunuyordu. Bu yüzden bu bölgedeki ana caddelerde, bazen ara sokaklara girerek dolaştım.

Minsk tam bir kültür ve sanat kenti ve nehirleri, kanalları, göletleriyle, orman gibi parklarıyla en azından üç dört günde gezilebilecek bir şehir.

Tarih boyunca İskandinav ülkelerinin ticari ilişkilerinde en önemli liman olan Kopenhag, kelime anlamı olarak da ticaret limanı demekmiş. Danca Koben=Tüccar, Havn ise liman demek.

Helsinki'de görülecek müzeler, kiliseler ve diğer önemli yerlerin hemen çoğu bu limanla tren istasyonu arasında bulunuyordu. Bu yüzden bu gölgedeki ana caddelerde, bazen ara sokaklara girererek

Riga Özgürlük Anıtı

Varşova kenti 13. Yüzyılda kurulmuş. Fakat kentin 2. Dünya Savaşında %80'ni yıkılmış. 1944 Ağustosunda Almanlara karşı direnişe geçen Varşovalılar, 63 gün dayanabilmişler. Şehir yerle bir olurken 120 bin ölü ve yüz binlerce yaralı vermişler.

Baltık Denizinden 300 kilometre içerde bulunan Vilnius, 600 bin nüfusuyla Litvanya'nın en büyük şehri olup aynı zamanda idari, ticari ve kültürel merkezidir. Vilnius kiliselerinde Ortaçağ mimarisinin tüm yapı özellikleri ...

Bir yerleşimin güzellik adına vazgeçilmezleri olarak mavi, yeşil ve yapıların estetiği ön plana çıkmaktadır ki, Hamburg bunların hepsine sahip bir şehir.

182 ÖN KAPAK

183 ARKA KAPAK

184 ORTA KAPAK

BALTİK ÜLKELERİNDE GEZİ

NAZMİ ÖNER